

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2011 – 2013

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Tereza Perníková

Srovnání etického kodexu České televize a BBC

Praha 2013

Vedoucí diplomové práce:
RNDr. Josef Musil, CSc.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER FULL-TIME STUDIES

2011 - 2013

DIPLOMA THESIS

Tereza Perníková

**Comparison of the Code of Ethics of Czech Television
and BBC**

Prague 2013

The Diploma Thesis Work Supervisor:
RNDr. Josef Musil, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 26.3.2013

Tereza Perníková.

Poděkování

Chtěla bych poděkovat RNDr. Josefovi Musilovi, CSc. za odborné vedení, pomoc a rady při zpracování této práce.

Anotace

Diplomová práce se zabývá nejprve tím, co je to komunikace. Jaký byl její vývoj a druhy. V praktické části se zabývá nejdříve tím, jak vůbec Česká televize vznikla a jak se vyvíjela. Dále se zabývá tím, co je to obecně etický kodex a v dalších částech řeší obsahy etického kodexu České televize a etického kodexu BBC. Rozebírá, co mají kodexy společného a v čem se liší jeden od druhého.

Klíčové pojmy

BBC, Česká televize, etický kodex, etika, komunikace, Kodex BBC, Kodex České televize, masová komunikace, média, modely komunikace, neverbální komunikace, tisk.

Annotation

My thesis concerns with communication, its development and types. In the practical part it deals with Czech Television establishing and its development. The work explains what a Code of Ethics is. In other parts my work deals with a content of the Czech Television and BBC Codes of Ethics. It also analyzes their common features and differences.

Key words

BBC, Czech Television, BBC Code of Ethics, Czech Television Code of Ethics, Code of Ethics, communication, ethic, mass communication, media, communication models, non-verbal communication, press.

OBSAH

1. KOMUNIKACE	9
1.1. Pojem komunikace	9
1.1.1. Funkce komunikace	10
1.2. Schéma komunikace	10
1.3. Druhy komunikace.....	11
1.3.1. Přímá a nepřímá komunikace.....	11
1.3.2. Verbální a neverbální komunikace	11
1.3.3. Dělení podle komunikačního kanálu	13
1.3.4. Symetrie komunikace	13
1.4. Modely komunikace	14
1.4.1. Přenosový model.....	14
1.4.2. Rituálový model.....	16
1.4.3. Propagační model	17
1.4.4. Příjmový model	18
2. VÝVOJ KOMUNIKACE	20
2.1 Vývoj mezilidské komunikace.....	20
3. POJEM MÉDIA, JEJICH VÝVOJ A ROZDĚLENÍ	23
3.1. Média.....	23
3.2. Vznik a rozvoj.....	24
3.3. Periodizace médií	25
3.3.1. Vznik tisku a předchůdců periodického tisku	25
3.3.2. Vznik a počáteční vývoj periodicky vydávaného tisku	26
3.3.3. Rozdělení tištěných periodik	27
3.3.4. Rozvoj periodického tisku jako politického a ekonomického fenoménu	27
3.3.5. Nástup a rozvoj obrazových a elektrických médií	27
3.3.6. Vznik a vývoj digitálních médií.....	28
3.3.7. Northcliffovská revoluce	28
3.4. Další tištěná média.....	29
4. ETIKA	30
4.1. Etické diskursy	31
4.1.1. Narušování soukromí.....	31
4.1.2. Střet zájmů	31
4.1.3. Úplatky	31
4.1.4. Klamání	31
4.1.5. Osobní účast ve zprávě	32
4.1.6. Plagiátorství	32
4.2. Média a etika v kodexech	32
4.2.1. Vznik etických kodexů v České republice.....	32
4.2.2. Smysl etických kodexů	33
5. REGULACE TELEVIZNÍHO VYSÍLÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE ..	34
5.1. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání	35

5.1.1. Rada české televize	36
5.1.2. Rada českého rozhlasu.....	36
6. VZNIK A VÝVOJ ČESKÉ TELEVIZE	37
6.1. Vznik televizního vysílání u nás	37
6.2. Období kolem roku 1968	40
6.3. Srpen 1968.....	40
6.3.1. Přípravy na opatření vysílání z provizorních studií	43
6.3.2. Provizorní vysílání Československé televize	44
6.4. Rok 1989	46
6.4.1. Rok 1993 až současnost.....	47
6.5. Krize v České televizi	48
6.6. BBC	49
7. SROVNÁNÍ ETICKÉHO KODEXU ČESKÉ TELEVIZE A BBC	52
7.1. Etický kodex České televize a BBC	52
7.2. Česká televize.....	54
7.2.1. Etický panel České televize	55
7.3. British Broadcasting Corporation	55
7.4. Výčet obsahu kodexů	56
7.4.1. Děti.....	56
7.4.2. Kritické situace	58
7.4.3. Soukromí	59
7.4.4. Odpovědnost BBC.....	62
7.4.5. Zpětná vazba a reklamace BBC	63
7.4.6. Živé vysílání v České televizi	63
7.4.7. Akce a charita BBC	64
7.5. ČT 24 X BBC NEWS 24.....	65
7.6. ČT 1 X BBC One	65
7.7. Komeracionalizace a veřejnoprávní média	66
7.8. Srovnání etických kodexů České televize a BBC.....	68
7.8.1. Srovnání normativně stanovených cílů, které naplňují veřejnou službu.....	70
7.8.2. Srovnání požadavků na vyhodnocování zásahu podle britské praxe a požadavků na výsledné dopady zásahů, které jsou v kodexu České televize.....	71

ÚVOD

Tématem diplomové práce je srovnání etických kodexů České televize a British Broadcasting Company. Tyto dvě televize mají společné rysy. Obě dvě jsou veřejnoprávní. Jsou placeny z televizních poplatků občanů.

Cílem práce je zjistit v jakých věcech jsou kodexy stejné a v čem se liší. Obě stanice jsou veřejnoprávní, ale působí v jiné zemi. Je zřejmé, že určité body se shodovat budou, ale některé části se budou lišit.

V této diplomové práci byla nejvíce využívána literatura, v určitých částech je čerpáno z internetových zdrojů, které dopomohly k tomu, abychom si mohli udělat obraz o vzniku České televize a BBC.

Diplomová práce je rozdělena na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou. Ty se pak dělí na další kapitoly a podkapitoly.

V první kapitole teoretické části se zabýváme tím, co je to komunikace, jaké jsou druhy, a rozdělení komunikace. V dalších kapitolách jsme se zmínili o modelech komunikace a uvedli jsme několik příkladů spojených se jmény.

Další část jsme věnovali historii komunikace a jejím vývoji. Dělí se do několika epoch, které jsou v práci zmíněny a jednotlivě popsány. Dále jsme zmínili etiku, čím se zabývá a proč je právě pro toto téma důležitá. Další část je věnována regulaci vysílání v České republice.

Nejdříve jsme zmínili vznik a vývoj České televize a BBC. Vývoj České televize jsme popsali podrobněji. V dalších částech jsme zmínili, co mají etické kodexy společného a jak který kodex to samé téma vykládá, co považuje za důležité a co za méně důležité.

TEORETICKÁ ČÁST

1. KOMUNIKACE

1.1. Pojem komunikace

Komunikace je přenos informace pomocí znakového systému, uskutečňovaný mezi lidmi nebo pomocí technicko-organizačních prostředků.¹

Toto je nejvhodnější definice pro účely obecného studia komunikace ve společnosti a také pro popis soudobé mediální komunikace. Lidé jsou společenství tvorové a mezi různými formami a způsoby, jimiž se tento charakteristický rys lidství realizuje, patří komunikaci přední místo. Komunikace se postupem 20. století postupně vyčlenila a ustanovila skupinu vědních oborů, které se jí zabývají. Samotný název pojmu je odvozen z latinského communicatio, což znamená sdělení nebo sdílení.²

Komunikace je podstatným prvkem při vytváření všech možných sociálních vazeb. Hraje důležitou roli v každém pojetí člověka, společnosti, politiky a filozofie. Komunikace jako věda se začala vytvářet teprve ve 2. polovině 20. století. Její koncepce není ustálená ani dnes. Tato věda patří k nejrychleji se vyvíjejícím. Vývoj této vědy probíhal ve 2. polovině 20. století odlišně v Evropě a v Americe. Bylo to především v pojetí výzkumu hromadné mediální komunikace. Vývoj v USA byl více orientován na komerční cíle. To ovlivňovalo vznikající teoretické koncepty. V Americe tak bylo mnohem více detailních poznatků, jejich platnost byla zobecňována jen do úrovně malých a středních lidských skupin. V Evropě stála v čele vývoje německá komunikační věda. Její směr se ubíral spíše ke studiu celospolečenských dopadů hromadné komunikace. Propojování obou koncepcí bylo zaznamenáno až v posledních letech 20. století.³

Komunikace patří k základním znakům člověka jako společenské bytosti. Její vytváření probíhá už v raném věku díky komunikaci s rodiči a okolím. Komunikace je podmínkou osobního vývoje a osobnostního růstu. Poruchy komunikace patří mezi nejzávažnější zdravotní postižení.

---

¹ MUSIL, Josef. Sociální a mediální komunikace. 1. vyd. Praha: UJAK, 2010. ISBN 978-80-7452-002-0 str. 11.

² MUSIL, J. Komunikace v informační společnosti. 1. vyd. Praha: UJAK, 2007. ISBN 978-80-86723-39-6, str. 7-9

³ MUSIL, Josef. Sociální a mediální komunikace. 1. vyd. Praha: UJAK, 2010. ISBN 978-80-7452-002-0 str. 15

1.1.1. Funkce komunikace

Funkcí komunikace je:

- informovat – předat někomu zprávu, něco oznámit,
- instruovat – naučit někoho něco, navést,
- přesvědčit – získat někoho na svou stranu, ovlivnit, popř. zmanipulovat,
- pobavit – rozptýlit, rozveselit někoho nebo i sebe.

1.2. Schéma komunikace

Ve výše uvedené definici najdeme pojem přenos informace. Tento přenos nemusí znamenat obousměrný děj, protože jinak by definice neobsahovala oblast komunikace pomocí hromadných sdělovacích prostředků. Termín informace znamená v této souvislosti každý obsah procesu komunikace. Informatika chápe tento pojem jako informaci ve smyslu snížení nejistoty Jeho význam je tedy podstatně širší než je v běžné komunikaci. Informací je například referát, novinářská zpráva, popis, komentář, ale i literární, výtvarné a hudební dílo. Znakový systém je nazýván jazykem, a to i v případech, kde nejde o řečovou komunikaci. Definice chápe pojem znaku obecně, ale je podstatné, že mezilidská komunikace nepracuje se samostatnými znaky, ale s celými znakovými organizovanými skupinami.⁴

Každá komunikace obsahuje tyto prvky – vysílatele (komunikátor) a příjemce (komunikant) informace, pak zdroj informace, dále sdělení a jeho nosič (signál nebo kanál) pro přenos dané informace. V některých případech může být příjemce neznámý.

Při komunikaci hrají důležitou roli následující faktory:

- přesnost – míra shody toho, co vysílatel chce sdělit s tím, jak příjemce obsah sdělení pochopí,
- srozumitelnost – dává nám množství potencionálních příjemců, kteří můžou dekodovat znakový systém a tím dosáhnou přesnosti komunikace,
- Komunikační efektivita – měří předané informace za jednotku času nebo jednotkové náklady pro jednotlivé účely různými způsoby,

---

⁴ MUSIL J. Sociální a mediální komunikace. 1. vyd. Praha: UJAK, 2010. ISBN 978-80-7452-002-0, str. 14-15

- Citová působivost – popisuje, na které vrstvy vědomí příjemce komunikace působí.⁵

1.3. Druhy komunikace

Mezilidskou komunikaci můžeme dělit podle mnoha hledisek nebo podle znaků, které jsou uvedené v definici. Komunikaci můžeme rozdělit podle struktury komunikačních hledisek na přímou a nepřímou. Verbální a neverbální.

Komunikaci rozdělujeme na intrapersonální, interpersonální, skupinová a masová. Interpersonální komunikace je komunikace mezi dvěma lidmi. Skupinovou komunikaci používáme při komunikaci s více lidmi v jedné skupině. Masová komunikace je jednosměrná a cílí na velký počet lidí.

1.3.1. Přímá a nepřímá komunikace

Komunikace může probíhat přímo mezi komunikujícími nebo nepřímo, pomocí technicko-organizačních prostředků.

U přímé komunikace je řetězec tvořen jen komunikátorem a komunikantem. U této komunikace jsou zapotřebí jen lidé, nic jiného.

Nepřímá komunikace si nevystačí jen s komunikačními prostředky vlastními člověku. Je potřeba ještě technický prostředek, který zajišťuje ve složitějších případech organizační strukturu. Tento prvek se nazývá médium. Příkladem je popsaný papír, obraz, telefon, televize, notový zápis, socha, ale také i kouřové signály. V běžné řeči se tímto prostředkem myslí hromadný sdělovací prostředek.

1.3.2. Verbální a neverbální komunikace

Znakový systém verbální komunikace je založen na slovech. Komunikaci, kde lidé nepoužívají slova, nazýváme neverbální.

Neverbální komunikace zprostředkovává komunikaci různými gesty, tělesnými postoji, tónem hlasu, pohledem atd.

---

⁵ MUSIL, J. Sociální a mediální komunikace. 1. vyd. Praha: UJAK, 2010. ISBN 978-80-7452-002-0, str. 14-15

Můžeme rozlišit několik základních typů této neverbální komunikace:

- gesta, pohyby hlavou a dalšími pohyby těla
- postoj těla
- výrazy tváře
- pohledy očí
- vzdáleností a zaujímáním prostorových pozic
- tělesným kontaktem
- tónem hlasu a dalšími neverbálními aspekty řeči
- oblečením, zdobením, fyzickými a jinými aspekty vlastního zjevu ⁶

Verbální komunikace neprobíhá jen pomocí pronesených slov, patří sem také písmo, Braillovo písmo, znakování neslyšících a jiné způsoby se slovem spojené. Nepřímá vizuální verbální komunikace se uskutečňuje vizuálně, a to díky vynálezu písma. Nepřímá verbální komunikace není založena jen na písmu, patří sem i graficky ztvárněné znaky. Příjemce musí ale jejich význam umět vyjádřit jednoznačně slovně. Neverbální komunikace není jen řečí těla, kterou vyjadřujeme díky mimice, haptice, proxemice.

Mimikou vyjadřujeme vědomě svoje pocity a emoce. Máme sedm základních emocí: štěstí, smutek, hněv, strach, překvapení a znechucení. Haptika, to jsou doteky, tělesný kontakt. Rozlišujeme doteková pásma na těle společenská, osobní a intimní. Proxemikou vyjadřujeme vzdálenost a zaujímání pozice v prostoru. Rozdělujeme několik zón (intimní, veřejnou, skupinovou a osobní).

V oblasti komunikace nepřímé je mnohem bohatší, protože zahrnuje veškeré umění kromě slovesného. To je důležité s ohledem na televizi a video, protože část přenášených informací má v těchto médiích neverbální charakter.

Neverbální komunikace se při přímé komunikaci uplatňuje souběžně s verbální, zejména pak při komunikaci párové nebo komunikaci malých skupin. Do neverbální komunikace patří tón hlasu, zbarvení, tempo a rytmus řeči. Na neverbální přímé komunikaci se podílejí komunikační kanály, které jsou založeny na ostatních smyslech. Jsou to pocity - jejich verbalizace je dost náročná. V poslední době se neverbální komunikace uplatňuje při diskusích větších skupin lidí.

---

⁶ VYBÍRAL, Zbyněk. Psychologie lidské komunikace, 1. vyd., Praha: Portál, 2000, ISBN 978-80-7367-387-, str.64

1.3.3. Dělení podle komunikačního kanálu

Pro komunikaci jsou důležité dva kanály – vizuální a akustický. Nejčastěji se při přímé komunikaci používají oba tyto kanály.

Verbální komunikace realizovaná díky akustickému kanálu je u člověka biologicky založena a představuje jeden z netypičtějších rysů člověka.⁷ Jazyk je základní nástroj komunikace pro dnešního společenského člověka. Nemyslím tím jazyk jako znak národa nebo národní příslušnosti. Lidé používají jazyk podle příslušnosti k různým sociálním skupinám. Pro úspěšnou sociální komunikaci je důležitá znalost jazyka, péče o něj a udržení jeho bohatství a přesnosti.

Každý jazyk má odlišnou slovní zásobu, která se vyvíjí podle jeho potřeb jazyka. K obohacování slovní zásoby dochází několika způsoby. Prvním z nich je tvoření slov, změny ve významech, tvoření víceslovných pojmenování, krácením sousloví nebo přijímání slov z jiných jazyků.

Slovní zásoba angličtiny je skoro milion slov. Každodenní slovník průměrného člověka je asi tak 600 slov a u telefonní konverzace v anglickém jazyce si lidé vystačí se 100 slovy. Španělština má kolem 275 000 slov, francouzština jen 100 000 slov a český jazyk má 250 000 až 300 000 slov.

1.3.4. Symetrie komunikace

Důležitým hlediskem je symetrie komunikačního procesu. Pouze dělením na jednosměrnou a obousměrnou komunikaci tento jev popsat nelze. Tyto dva pojmy jsou jen dvě krajnosti spojené hodnoty poměru polí účastníků komunikačního procesu. Symetrie není dělicí znak, ale je to důležitá stránka procesu. Při symetrii v komunikaci se role komunikátora a komunikanta rovnoměrně střídají. Masová komunikace tedy směřuje k asymetrii. Velkou důležitost má tento pohled zejména v pedagogické komunikaci a v hromadných sdělovacích prostředcích.

---

⁷ MUSIL, Josef. Sociální a mediální komunikace. 1. vyd. Praha: UJAK, 2010. ISBN 978-80-7452-002-0 str. 23

Symetrie párové a skupinové komunikace můžeme podpořit kladením otázek. První podmínkou, která je podmínkou komunikace obecně, je správné naslouchání, přesněji pozornost. Můžeme pak položit dobrou otázku, která má tyto rysy:

- *Souvisí s problémem, o němž je právě řeč.*
- *Je stručná a jednoznačná.*
- *Umožňuje přiměřeně rozvinutou odpověď.*⁸

Vrcholným typem komunikace je dialog. Jeho hlavním znakem je to, že stimuluje vznik nových nápadů a řešení, u kterých je často těžké rozhodnout, kdo je navrhl, protože vznikají efektem jako společný výsledek. Neúplné vnímání symetrie komunikace vede k chybným definicím komunikace.

1.4. Modely komunikace

Původní definice komunikace jako procesu závisela na objektivních rysech, které jsou společné různým médiím, na masové produkci, reprodukci a distribuci. Definice vychází z technologické a organizační podstaty jevu a potlačuje lidské aspekty. Platnost této definice je už dlouho zpochybňována. Musíme vzít v úvahu alternativní procesy veřejného komunikování. Rozlišujeme čtyři modely.

1.4.1. Přenosový model

Přenosový model předpokládá, že každá komunikace funguje stejně jako u interpersonální komunikace. Je to jeden z nejstarších modelů, je lineární a zdůrazňuje produkci a přenos komunikátu. Všeobecně platí, že každý proces, kterým se informace přenáší, je přenosový proces. Může být jednosměrný, má charakter oznamování, rozumíme mu. Také může být obousměrný, má charakter dialogu a pak hovoříme o dorozumění.

Komunikační kanál je prostředí, které v rámci komunikační události umožňuje přenos obsahu komunikace od komunikátora k příjemci. Je to médium, kterým se přenáší myšlenky toho, kdo komunikuje. Komunikace jen zřídka probíhá pomocí jednoho

---

⁸ MUSIL, Josef. Sociální a mediální komunikace. 1. vyd. Praha: UJAK, 2010. ISBN 978-80-7452-002-0 str. 25

kanálu při interpersonální komunikaci. Kanály mohou být i jednotlivé komunikační prostředky.

Zpětná vazba je reakce příjemce na komunikát a podle něj posuzujeme úspěšnost komunikace. Odesílatel vysílá obsah, který zakóduje, a odešle ho jako signál pomocí vysílače určitým kanálem k příjemci. Ten zachytí signál přijímačem, dekóduje sdělení a interpretuje ho. Každá komunikace vyvolá nějakou reakci. Plnohodnotná zpětná vazba může vzniknout jen v komunikačním systému s obousměrnou rovnocennou interpersonální komunikací (rozhovor). Špatná zpětná vazba ovlivní další komunikaci.⁹

Komunikační model Shanova a Weavera¹⁰

Claude E. Shannon žil v letech 1916 až 2001. Byl to americký matematik, především známý jako otec teorie informace. Za druhé světové války přispíval v oblasti kryptoanalýzy pro účely národní obrany. Pracoval i na zabezpečení telekomunikací.

Ve 40. letech 20. století Claude E. Shannon popsal technickou stránku přenosu signálu a zavedl v komunikaci pojmy, které dodnes používáme (redundance, komunikační šum). Warren Weaver poukazuje na využití modelu v humanitních vědách.

Komunikační šum označuje rušivé vlivy komunikace, zkresluje nějakým způsobem výsledné vnímání příjemce. Nedá se nikdy odstranit, ale jeho účinky lze redukovat. Shannon a Weaver rozlišují tři základní druhy šumů:

- technické šumy – poruchy přístrojů,
- sémantické šumy – míra porozumění a nepochopení významů,
- psychologické šumy – vznikají při nedůvěře komunikujících, klamavé úsudky, neochota přistoupit příjemci na komunikaci.

---

⁹ MC LUHAN, M. *Jak rozumět médiím*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 80-207-0296-2

¹⁰ MC LUHAN, M. *Jak rozumět médiím*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 80-207-0296-2

Lasswellův model

Politolog a sociolog Harold. D. Lasswell přišel s myšlenkou, že komunikaci charakterizujeme pomocí odpovědí na otázku: **Kdo říká co komu, jakým kanálem a s jakým účinkem?**

Lasswell předznamenal přístupy k výzkumu médií. Identifikoval tři typologické úrovně, cíle mediální činnosti:

- přehled, osvojení si prostředí,
- vztahy různých společenských segmentů,
- přenášení kulturního dědictví z jedné generace na druhou.

Nedostatky přenosového modelu

Podstatu komunikace vystihuje, ale jako jednoduchý model může přehlédnout některé její detaily. Důležité je to v oblasti masové komunikace, která je komplexnější a propracovanější. Přenosové modely je zjednodušují tolik, že člověk má problém jim porozumět. Až moc zdůrazňují účinky komunikace, zapomínají ale na efekt média (komunikačního kanálu). Nevěnují pozornost potřebám příjemců. Neuvažují o sociálních podmínkách, kontextu procesu komunikace a záměru komunikace. Nezohledňují rozdíly v chápání významů.

1.4.2. Rituálový model ¹¹

Nahlíží na komunikaci jako na rituál. Klade důraz na vnitřní uspokojení odesílatele nebo příjemce než na účelové užití. Závisí na sdílených významech a citech. Jejím cílem je spíše obřad, prožívání a zdobnost než užitek. Ukončení komunikace vyžaduje zapojení dalšího prvku. Ke komunikaci dochází z praktických důvodů, ale také i z potěšení z recepce. Sdělení je skryté a nejednoznačné, závisí na symbolech a asociacích. Závisí na asociacích a symbolech, které jsou k dispozici v kultuře. Médium a sdělení je od sebe těžké oddělit. Rituálová komunikace je nadčasová a příliš se nemění.

---

¹¹ MC LUHAN, M. *Jak rozumět médiím*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 80-207-0296-2

Rituálová komunikace není v běžných podmínkách účelová, můžeme říci, že má dopady na společnost a společenské vztahy. Určité druhy plánovaných komunikačních kampaní připomínají principy rituálové komunikace a používají je. Můžou to být odkazy na kulturní hodnoty, tradice ale i užívání symbolů. Rituály jsou důležité při sjednocování, mobilizaci pocitů a jednání. Příklady tohoto modelu můžeme najít v umění, veřejných oslav a obřadů a také v oblasti náboženství.

1.4.3. Propagační model¹²

Propagační model komunikace si všímá, že cílem masových médií je přenést určitou informaci a sjednotit veřejnost kulturním projevem, vírou a hodnotami, ale jen se předvést, získat a udržet zrakovou a sluchovou pozornost. Média získávají příjem z publika a prodávají pozornost publika inzerentům.

Když vezmeme komunikaci jako proces projevu a pozornosti, dostaneme rysy, které nezahrnují přenosový ani rituálový model¹³.

- Proces získávání pozornosti je procesem s nulovým součtem. Čas, který strávíme sledováním jednoho média můžeme věnovat jinému. Čas, který má publikum, je konečný.
- Komunikace v režimu a získávání pozornosti je pouze v přítomnosti. Minulost není, nezáleží na ní a budoucnost je jen jako pokračování přítomnosti. Otázky příčin a účinků ve vztahu k příjemci nejsou.
- Získávání pozornosti je cílem samo o sobě, z krátkodobého pohledu je hodnotově neutrální a je prostého významu.

---

¹² MC LUHAN, M. *Jak rozumět médiím*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 80-207-0296-2

¹³ McQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. 4. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5 str. 84

1.4.4. Příjmový model

Příjmový model nahlíží na masovou komunikaci z pozice různých příjemců, kteří nemusí vnímat komunikát a jeho význam tak, jak byl vyslaný. Je radikálním odklonem od přenosového modelu a váže se na vznik analýzy recepce. Komunikaci popisuje jako kódování a dekódování významů.

Vychází z kritické teorie a z diskurzivní analýzy. Je opakem přenosového modelu. Bere v úvahu moc publika a vytváří si vlastní významy na základě mediálních obsahů. Komunikaci popisuje v pohledu příjemce. Výpovědi jsou otevřené, více významové a interpretované podle kontextu kultury příjemců.

Kód představuje dohodu o tom, co který znak bude znamenat. Kódování je zabezpečené kódovací soustavou. Soustava je skupina znaků, jejich významů a vztahů mezi lidmi. Ty slouží k přenesení sdělení mezi komunikátorem a komunikátem. Pomocí znaků můžeme zprávy zakódovat. Mezi nejpřirozenější kódy patří lidský jazyk. Když své myšlenky přeneseme do našeho jazyka, tím je zakódujeme.

Dekódování znamená to, že přijmeme zakódovanou myšlenku, tu si rozbálíme a dáme jí nějaký význam. Většina z nás dekóduje informace na základě zkušeností, představ a vzdělání.

Berlov S-M-C-R model ¹⁴

David K. Berlo v roce 1960 přepracoval Lasswellovo paradigma s trojrozměrným rozšířením o psychologické, kulturní a lingvistické úrovně mediálního procesu – na pět verbálních komunikačních návyků. Tento model využívá vztahu zdroj- příjemce s důrazem na vztah jako potenciál-napětí mezi zdrojem a příjemcem. Zdroje jsou množina komunikačních návyků, dané úrovně poznání, aktuálních postojů a fungování. Cílem modelu je stejný modelový rámec pro konstrukci empirických výzkumů působení masových komunikačních médií.

Jako první Berlo definoval nepředvídatelnost některých faktorů masové komunikace: sdělení se na straně zdroje kóduje určitým způsobem, ale na straně masových příjemců se dekóduje různě. Zdrojem kódování je pět základních zvyků: mluvení, psaní, naslouchání, čtení, myšlení.

---

¹⁴ MC LUHAN, M. *Jak rozumět médiím*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 80-207-0296-2, str. 86

Rozbor uvedených modelů dokazuje neudržitelnost představy jednoho pojetí masové komunikace, která vycházela pouze z vnitřních charakteristik. Ze srovnání přenosového, rituálového, propagačního a příjmového modelu je jasné, že přenosový model je převzatý ze starších institucionálních kontextů (vzdělání, náboženství, vláda). Je vhodný pro mediální aktivity, které mají informační nebo propagační účel. Rituálový model se používá k postihu rysů pro umění, drama a zábavu. Propagační model vychází ze základního cíle, a to je přilákat publikum, dosáhnout velké sledovanosti a širokého záběru. Příjmový model připomíná, že moc médií informovat, vyjadřovat nebo se zmocňovat je z určité strany pochybné, protože poslední slovo má stejně publikum.

Nemůžeme si vybrat jen jeden model a ostatní ignorovat. Každý z nich má svůj význam pro jiné účely. Propagačnímu a přenosovému modelu dávají přednost lidé z mediálního průmyslu. Ti chtějí přesvědčovat mediální publikum. Rituálový a příjmový model nám slouží jako nástroj odporu vůči nadvládě médií. Všechny čtyři modely odrážejí určité aspekty komunikačního procesu.¹⁵

---

¹⁵ MC LUHAN, M. *Jak rozumět médiím*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 80-207-0296-2, str. 87

2. VÝVOJ KOMUNIKACE

2.1 Vývoj mezilidské komunikace

Vývoj lidské komunikace je spojen s objevováním nových způsobů komunikace od mimoslovní pomoci gest, mimiky a přes ústní podání, obraz, písemný projev, tisk a rozhlas až k televizi a internetu.¹⁶

Celou historii rozdělujeme do pěti epoch:

Epocha signálů

Začíná u prehomínidních forem vývoje lidí, skoro stejné formy komunikace nacházíme i u zvířat. Během této epochy byly signály nutné pro komunikaci ve skupině, když byla v nějaké akci a nebylo možné se vidět navzájem. Šlo o potřebu spolupráce a bezpečnosti, to právě vyžadovalo jistý vývojový stupeň.

Epocha mluvení a jazyka

Počátek této epochy se klade do období před 90-40 tisíci lety př. n. l. Řeč je velmi důležitým mezníkem, protože díky předávání tradic řeči začalo existovat a fungovat lidské společenství v dnešním slova smyslu. Ostatně i dnes můžeme na naší zemi nalézt kmeny, které jsou negramotné. Díky jejich negramotnosti udržují kontinuitu své existence, kultury a civilizace.

Epocha psaní

Písmo bylo vynalezeno před 3 000 let př. n. l. Jeho prvotním cílem byla komunikace na dálku. Zachované záznamy z té doby mají charakter komerční korespondence. Dnes bychom to mohli přirovnat k objednávkám, fakturám a paragonům. Nejdůležitějším vývojem civilizace bylo a je použití písma ke komunikaci přes hranice časové existence lidského jedince. To nám umožnilo, aby se zachovaly a předaly poznatky z dřívějších dob civilizace.

---

¹⁶ MUSIL, Josef. Sociální a mediální komunikace. 1. vyd. Praha: UJAK, 2010. ISBN 978-80-7452-002-0 str. 29

Epocha tisku

Její počátek označujeme kolem roku 1450 Gutenbergovým vynálezem knihtisku. Velkým přínosem byl pokles cen knih oproti rukopisům. Tento objev otevřel cestu lidem ke vzdělávání.

Epocha elektronické komunikace

Je dalším významným mezníkem při rozvoji mezilidské komunikace. V průběhu této doby pronikly hromadné sdělovací prostředky, rozhlas, televize a internet, k většině lidské populace.

Autoři tvrdí, že na konci 20. století přešlo lidstvo do další fáze vývoje komunikace, do epochy počítačů. Jak je vidět, tam, kde převažuje komunikačně-technologická perspektiva, soustřeďuje se výklad a periodizace na vývoj v rovině technického zajištění komunikace.

Hromadné přibírání a měnění dalších možností realizace mezilidské komunikace nám nezabránilo tomu, abychom od nějaké starší formy upustili. Není tomu tak jako např. v dopravě, kde díky vývoji od starších vynálezů opouštějí a používají se nové a lepší. Zlomové body vývoje komunikace mají vzájemný vztah s významnými mezníky vývoje lidské civilizace. Vznik řeči je spojen se vznikem trvalejších lidských společenství, jako jsou kmeny, státy, národy. Vynález písma je spojován se zakládáním měst, knihtisk pak s koncem středověku a noviny byly považovány za jeden ze znaků moderní doby.¹⁷

---

¹⁷ NOVÁK, O. *Historie masové komunikace*. 1. Vyd. Praha: UJAK, 2008. ISBN 978-80-86723-36-2, str. 29-30

Řada teoretiků převzala McLuhanovo členění, ale byli si vědomi toho, že posledním stupněm není nástup elektřiny, ale rozvoj nových médií.

Werner Faulstich určil jednotlivá období i časově: ¹⁸

- Ve fázi A, kde převládají primární média nebo lidé jako médium. Toto období trvá od roku 1500.
- Ve fázi B dochází k přesunu na sekundární média nebo tištěná média. Období vymezil mezi lety 1500 až 1900. V této době byla média nejprve individuální, později masová.
- Fáze C je zaměřena na terciární média neboli elektronická média od roku 1900 až do konce 20. století.
- Ve fázi D je převaha kvartálních médií neboli digitálních. Svým trendem k individualizaci výrazně poznamenává počátek nastupujícího století. Tato etapa nastupuje od konce 20. století.

---

¹⁸ MC LUHAN, M. *Jak rozumět médiím*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 80-207-0296-2, str. 96

3. POJEM MÉDIA, JEJICH VÝVOJ A ROZDĚLENÍ

3.1. Média

Výraz médium pochází ze stejného latinského slova, což znamená v překladu prostředek, zprostředkující činitel. Tento pojem zprostředkovává někomu nějaké sdělení, pomáhá vyjádřit nějaké sdělení, názor, zkušenost a poznatek. Výrazem médium nebo média můžeme označovat vše, co slouží jako technická podpora pro komunikaci. Někdy lze tento pojem chápat jako technologii, která zajišťuje přenos a příjem sdělení k lidem produkujícím mediální obsahy. Pojmem média rozumíme periodický tisk (noviny, časopisy pro širokou veřejnost), televizní a rozhlasové vysílání, ale také tím rozumíme internet. Mají velkou tvarovou rozmanitost, jsou obsahově univerzální a jsou většinou veřejné povahy.

V základní rovině komunikace existuje soubor nástrojů ke komunikaci, bez kterého by se žádná komunikace neobešla. Jsou to:

- Primární média, což je přirozený jazyk a všechny prostředky primární komunikace (mimika, gestika, intonace.). Jsou základním prostředkem komunikace. Jsou určena pro interpersonální komunikaci, komunikaci při zachování jednoty a místa.
- Sekundární média – jsou to všechny technické vymoženosti, které nám pomáhají při komunikaci na velkou vzdálenost nebo přes hranice času. Postupem času a vývojem technologií, bylo nutné vymyslet, jak přenášet sdělení na větší vzdálenosti, To je právě úkolem sekundárních médií. Za sekundární komunikační média můžeme považovat obrazy, písmo, ale i digitální a analogové vysílání.
- Terciární média vznikla díky rostoucí složitosti vnitřního uspořádání lidské společnosti. Mezi ně můžeme zařadit divadla, veřejná vystoupení a třeba vybuchování.¹⁹

---

¹⁹ MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2010. ISBN 978-80-7452-002-0 str. 34

- Síťová (kvartální média) vznikla nástupem počítačových sítí a webových stránek. Jsou to portály masových médií, zpravodajské portály a vyhledávače.²⁰

3.2. Vznik a rozvoj

Cílem této části je i nastínit přibližný vývoj médií do dnešní doby a odhalit důležité okamžiky vývoje.

Komunikace byla součástí dávných společností a probíhala nejvíce v rámci náboženských, politických a vzdělávacích institucí. Už na začátku středověku měla církve prostředky, kterými byla schopna šířit informace k lidem. Tento jev můžeme nazvat masovou komunikací, i když byl do značné míry nezávislý na médiu.

V dějinách masových médií se zabýváme čtyřmi hlavními prvky, které vstupují do vzájemných působení a v životě společnosti mají různý stupeň důležitosti. Jsou to prvky:

- *Konkrétní komunikační účely, potřeby, užití,*
- *Technologie sloužící pro veřejnou komunikaci na určitou vzdálenost,*
- *Formy společenské organizace, které poskytují dovednosti a systémy pro vytváření a distribuci,*
- *Organizované formy vládnutí ve veřejném zájmu.²¹*

Mezi uvedenými prvky neexistují vzájemné vztahy a výsledky pozorování záleží na dobových a místních okolnostech. Kombinace výše uvedených prvků se v životě objeví, ale je většinou závislá na hmotných faktorech a na vlastnostech kulturního a společenského klimatu. Pro rozvoj médií, jak tištěných a jiných, byla důležitým prvkem míra svobody myšlení, jednání a vyjadřování. Čím otevřenější je společnost, tím lépe dosáhnou komunikační technologie využití všech svých možností. Režimy, kde nebyla svoboda tisku, omezovaly komunikační technologie nebo stanovily přísné podmínky pro jejich využívání.

---

²⁰ KUNCZIK, M. Základy masové komunikace. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-131-X, str. 31 -37

²¹ McQUAIL, Denis. Úvod do teorie masové komunikace. 4. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5 str. 36

3.3. Periodizace médií

Stejně jako u vývoje komunikace i u vývoje médií jsou rozlišitelné etapy podle použitých technologií nebo podle společenských rysů.

3.3.1. Vznik tisku a předchůdců periodického tisku

Vznik médií je spojen s modernizačním procesem. Za klíčový objev je považován Gutenbergův vynález knihařského lisu v 15. století. Několik projevů veřejné komunikace se utvářelo v době před knihtiskem. V té době se začaly objevovat první nástroje veřejné komunikace v moderním slova smyslu - letáky, pamflety, příležitostné tisky a ručně psané noviny. Dalším výrazným mezníkem pro rozvoj tisku byl rozvoj pošty, díky ní se mohla sdělení šířit. První noviny se označovaly periodicitou, komerční podstatou, mnohostranným využitím a otevřeným charakterem.²²

Vznikaly komerční noviny, které nepovažujeme za původní zdroj. Tyto noviny byly spíše takovým shromažďováním informací, které sestavoval tiskař a vydavatel v jedné osobě. Vydávání oficiálních tisků, noviny vydávané vládou nebo králem, se vyznačovalo v podstatě stejnými vlastnostmi, ale byla z nich cítit autorita a byly nástrojem sloužícím státu. Noviny byly větším vynálezem doby, než byla kniha. Šlo o nalezení nové literární, sociální a kulturní formy. Ve srovnání s jinými kulturními komunikacemi se noviny orientovaly na realitu, užitečnost, světskost a celkové schopnosti vyhovět potřebám nové třídy (řemeslníci, obchodníci).²³

Buržoazní listy jsou jedním z vrcholů v dějinách tisku. Byly velmi důležitou součástí našich představ o podobě novin a jejich posuzování. Období vyšší buržoazie bylo ovlivňováno několika událostmi:

- vítězstvím liberalismu a neexistencí cenzury a finančního omezení; nástupem pokrokové kapitalistické třídy,
- vznikem několika nových profesí a společenské a technologické změny.

Všechny tyto změny měly velký vliv na zkvalitnění tisku a vedly k vysoké úrovni informovanosti.

Hlavními rysy tehdejšího seriózního tisku byly: formální nezávislost na státu a jakýchkoliv formálně uplatnitelných zájmech, uznání novin jako významné instituce politického a společenského života, vysoce vyvinutý smysl pro společenskou a etickou

²² DIETER, P. Boj o média. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0618-6. str. 66 -68

²³ NOVÁK, O. Historie masové komunikace. 1. Vyd. Praha: UJAK, 2008. ISBN 978-80-86723-36-2, str. 55

*odpovědnost a vývoj novinářské profese jako objektivního zpravování o událostech.*²⁴ Některé z těchto představ ovlivňují nároky a očekávání, které spojujeme se seriózním tiskem, a poskytují nám podklad pro kritiku listů, které se popsáním ideálům vzdalují stranickostí nebo bulvárností.

Poslední typ novin, bulvární tisk, existuje sto let, a přesto nezměnil výrazně svou podobu. Šlo o podnikání, které se rozvíjelo díky technologickému vývoji, koncentraci obyvatel, rozšíření gramotnosti, nízké ceně a vysokým tržbám z reklamy. Bulvární tisk se už v této době specializoval na osudy normálních lidí, které byly podávány dramatickým a senzacechtivým způsobem. Zaměřoval se také na zločiny, vraždy, krize, katastrofy, skandály, války a slavné lidi. O politiku se tento typ novin nezajímal, ale přesto měl úlohu v klíčových okamžicích společnosti.

3.3.2. Vznik a počáteční vývoj periodicky vydávaného tisku

Na začátku 17. století se objevovaly první noviny, které vycházely se zjevnou pravidelností a dostávaly postupem času tematičtější podobu. O prvenství se vedou spory, protože v Evropě ve druhé polovině 17. století začala vycházet periodika na více místech. Z počátku se objevovaly v týdenních intervalech a později i dvakrát týdně. Třicetiletá válka spolu s dalšími jinými faktory způsobila to, že se kladl větší důraz na rychlejší a pravidelnější informování o cenách, ale i mezinárodní situaci. V této době se formují a uplatňují zásahy na omezení rozvoje tištěných periodik. Zformovaly se také první představy o roli medií v měšťanské společnosti. V polovině 17. století se začal vydávat v Lipsku Timotheus Ritzsch Einkommende Zeitung. Tento list byl pokládán za první deník. Lidé se v něm mohli dočíst o významných událostech, informacích o dovozu zboží a o jeho cenách.

V druhé polovině 17. století dochází k rozdělení periodického tisku a vzniká nový druh tištěných médií, a to časopis. Vznik časopisů je spojen se vznikem vědeckých časopisů na území Francie.

---

²⁴ McQUAIL, Denis. Úvod do teorie masové komunikace. 4. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5 str. 42

3.3.3. Rozdělení tištěných periodik

V 18. století se tisk stával prostředkem politické debaty a nástrojem měšťanstva v boji o politickou moc. Tisk se tím začal stávat předmětem střetnutí nastupující buržoazie a státním aparátem jednotlivých zemí. Politická role tisku vedla k rozvoji politické žurnalistiky, k rozšíření nabídky různých periodik, k založení velkých deníků jako jsou Neue Züricher Zeitung, Vossische Zeitung a později The Times.²⁵ Objevují se také časopisy s moralistickým a polemickým zaměřením. V tisku se začaly prosazovat jako autoři známé osobnosti, z nichž například spisovatelé Jonathan Swift a Daniel Defoe.

3.3.4. Rozvoj periodického tisku jako politického a ekonomického fenoménu

19. století je považováno za určující období pro vývoj médií v následném období až do nástupu síťových médií. Toto století je obdobím, kdy se prokázala životaschopnost tisku jako podnikatelského oboru. Tento směr vývoje pak vyvrcholil northcliffovskou revolucí, která předznamenala komercializaci mediální produkce. Celé 19. století můžeme rozdělit rokem 1848 na dvě odlišné etapy. První etapa se vyznačuje první průmyslovou revolucí a jejími důsledky. To vytvořilo technologické i společenské předpoklady pro rozvoj tisku. Tím došlo k nárůstu titulů i zvýšení nákladů. V této době se také od sebe začínají oddělovat periodika jako seriózní tisk od masového.

Druhá etapa byla poznamenána událostmi roku 1848 a jejími důsledky. V této etapě se rozvíjel stranický tisk, zakládaly se zpravodajské agentury. Později, v 80. letech se začalo využívat fotografií a na konci století nastoupil film.

3.3.5. Nástup a rozvoj obrazových a elektrických médií

20. století znamenalo nástup a rozvoj nejprve auditivních médií, až postupem času audiovizuálních médií. Média se také silněji zapojila do politického života. Využívala se i k obchodním účelům, jako je reklama. Mediální produkce se stala součástí každodenního života velkého množství lidí, kteří rozhlas, tisk a film, časopisy a noviny začali brát za svou kulturu. Sdělení produkovaná médii se stala natolik dostupná, populární, že dala podnět k úvahám o nové, masové kultuře. Ta se vyznačuje průmyslovou výrobou, distribucí a komercializací kulturních projevů a obrazovou složkou

---

²⁵JIRÁK J. a KOPPLOVÁ B. Masová média. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3 str. 65

sdělení.²⁶ Pro první polovinu tohoto století je neodmyslitelný vývoj kinematografie, rozhlasového vysílání a využití médií jako propagandistického nástroje masové povahy. Nejdříve bylo masové médium využito k propagandě v první světové válce, pak v sovětském Rusku a později i v Německu.²⁷

3.3.6. Vznik a vývoj digitálních médií

Jde o období od posledního desetiletí 20. století až po současnost. Od šedesátých let 20. století se začala připravovat komunikační změna, která ovlivnila další vývoj médií i společnosti. Komunikační změnou se myslel vývoj sítí, které by dovolovaly propojení vzdálených počítačů a tím omezil riziko ochromení jednoho centra, celé sítě a poškození nebo ztráty údajů.²⁸ Vývoj napomohl nejen rozvoji satelitního a kabelového přenosu dat, ale také jejich digitalizaci, jejich přenosu na dálku a nakládání s nimi. Přenos dat urychlil spoustu činností a pomohl liberalizaci a globalizaci finančních trhů po roce 1989. Spuštění digitálních médií vedlo k oslabení pozice tradičních médií, jako jsou periodický tisk a rozhlas. I televizní vysílání změnilo podobu.²⁹

3.3.7. Northcliffovská revoluce

Rozvoj masového tisku umožnil zásadní pohled na vydávání novin. Tisknutí novin nebylo původně pro tiskaře tím největším podílem na získání peněz. Byla to spíše doprovodná činnost nebo doplňková aktivita k hlavní činnosti a to vydávání knih. Prodej jednotlivých výtisků ani předplatné nemohly pokrýt náklady na výrobu tiskoviny, a tak bylo vydávání časopisů a tisku spíše osvětovou nebo politickou činností. Až postupem času, kdy byla možnost tisknout ve větších nákladech a s rozvojem masy čtenářů se situace změnila a z vydávání novin se postupně začalo stávat výrobní odvětví. Inzerce byla jedním z nových příjmů tiskáren.

Významným převratem měla v tomto odvětví činnost anglického lorda Northcliffa, která vešla do dějin pod název northcliffovská revoluce. Lord Northcliff byl britským vydavatelem na přelomu 19. a 20. století. Jeho list Daily Mail, který založil roku 1896, překročil v roce 1915 milionovou hranici a stal se prvním deníkem, který měl opravdu masové náklady. Deník nabízel svým čtenářům krátké materiály, dobrodružné a

---

²⁶ JIRÁK J., KOPPLOVÁ B. Masová média. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3 str. 67

²⁷ MAC LUHAN, M. Jak rozumět médiím. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 80-207-0296-2, str. 275 -290

²⁸ JIRÁK J., KOPPLOVÁ B. Masová média. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3 str. 68

²⁹ BEDNAŘÍK, P., JIRÁK., KOPPLOVA B. Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3028-8, str. 18

dojemné příběhy a dopisy čtenářů. Soustředil se na články o zločinech, přinášel rozhovory s policisty a i se zločinci. Ohlas tohoto periodika vedl k tomu, že se jej pokusili ostatní napodobit, ale to jen prohloubilo rozdíl mezi seriózními listy s nižším nákladem a masovým tiskem.³⁰

Významným aspektem northcliffovské revoluce byla ekonomická reorganizace vydělávání novin. Podstatně se rovněž zvýšila kapitálová náročnost zakládání nových listů. Založení Daily Mail si vyžádalo investici ve výši 6000 tisíc liber... Nové technologie byly drahé a nejpropracovanější způsob výroby znamenal, že se provozní náklady novin rychle zvyšovaly. Přesto vysoké náklady znamenaly, že se vydávání novin mohlo stát výnosným podnikáním. Northcliffe byl průkopníkem v užívání reklamních triků na zvýšení prodeje svých novin jako hledání pokladů, pojistné pro nové čtenáře zdarma, až po soutěže, jejichž vítězové měli dostávat po celý zbytek života jednu libru týdně (to bylo v roce 1928 prohlášeno za nelegální). Ze všeho nejdůležitější však bylo, že Northcliffe začal k financování svých novin využívat příjmy z inzerce...³¹

Největší změnou bylo to, že bylo zavedeno ověřování nákladů a odstupňování sazby za inzerci podle množství prodaných nákladů. Do té doby se ceny stanovovaly podle velikosti inzerce. Northcliff účtoval ceny inzerentům podle toho, kolik listů mělo dané periodikum, a také ceny vztáhl k velikosti prodaného nákladu. Čím větší náklad, tím menší náklady na výrobu jednoho čísla.

3.4. Další tištěná média

Dalšími tištěnými médii jsou divadelní hry, písně, básně, traktáty, příběhy na pokračování, letáky, kreslené příběhy, prospekty, mapy, hudební záznamy, nástěnné noviny a mnoho dalších tiskovin. Ze všech nejvýznamnější byl časopis. Ten se začal objevovat na začátku 18. století. Časopisy se nejdříve zaměřovaly na domácí a kulturní zájmy vyšších a středních vrstev. Postupem času se staly masovou tržní záležitostí. O dvě století později měly časopisy větší charakter masového média, než mají časopisy v dnešní době.³²

---

³⁰ JIRÁK, J. a KOPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7, str. 33-35

³¹ JIRÁK, J. a KOPPLOVÁ B. *Masová média*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3 str.86

³² KONČELÍK, J a VEČEŘA, P. a ORSÁG, P. *Dějiny českých médií 20. Století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8, str. 238

4. ETIKA

Slovo etika pochází z řeckého slova éthos, které znamená obyčej nebo mrav. Kdybychom chtěli etiku popsat, můžeme říci, že jde o jednu z oblastí praktické filozofie, která se zabývá pravidly a teoriemi chování či jednání. Etika je rozdělena do mnoha disciplín a jednou z nich je žurnalistická etika.³³

*Obecně se etikou rozumí nauka o pravidlech mravního jednání. V žurnalistice jde o souhrn psaných i nepsaných zásad, kterými by se práce novináře měla řídit na základě obecně sdílených hodnotových kritérií.*³⁴

Etika se snaží vědeckým způsobem přednést principy morálky. Právě role morálky ve společnosti je důležitá. Její význam je daný i historií. Morálka je subjektivní systém jedince. Mezi námi a společnostmi, ve které se nacházíme a žijeme, je soubor zvyků, ideálů a hodnot, které tvoří základy, na kterých morálka stojí. Musíme říct, že morální hledisko se mění. Proměny morálky se mění vývojem společnosti a dobou kolem nás. Bezchybná a neměnná morálka neexistuje. Můžeme říct, že je pouze stav morálky, který je akceptovaný v čase. Morálka vytváří samoregulační vliv, kde není závazně daný právní rámec. Legislativní systém norem je závazný a klíčový při posuzování zákonného či nezákonného jednání a morálka, přestože nemá stejně závazný systém sankcí, působí na hodnotový systém jedince v oblastech, které svým charakterem přesahují oblast působnosti zákonů. Zásady, kterými se řídí novináři, jsou sepsány v etických kodexech.³⁵

---

³³ SEDLÁK, J. Vybrané problémy ze sociální etiky. 1. vyd. Praha: Cerm, 2005. ISBN 80-7204-336-6, str. 21

³⁴ OSVLADOVÁ B., HALADA Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace.3. vyd.: Praha, Libri 2007. ISBN 978-80-7277-266-7, str. 66

³⁵ BUREŠ, R. Základy etiky. 1. vyd. Praha: S& M, 1991. ISBN 80-900096-5-4, str. 57

THOMPSON, M. Přehled etiky. 1. vyd, Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-806-6 , str.14

4.1. Etické diskursy

Žurnalistika se při tvorbě setkává s mnoha etickými otázkami. V knize 10 let českých médií je rozděluje Václav Moravec takto:

4.1.1. Narušování soukromí

Moravec poukazuje na situace, kdy novináři nedodržují právo na ochranu soukromí a jednotlivců nebo skupin. Příkladem můžeme uvést články o obětech trestného zločinu, pachatelích. Novinář může při psaní pochybit ve smyslu nedodržení presumpce nevin. Za narušování soukromí lze považovat i články o slavných lidech a jejich životech.

4.1.2. Střet zájmů

Může nastat, když se novinář angažuje také v politické oblasti nebo jiných aktivitách. To může vést ke střetu zájmů v posuzování u jeho novinářské činnosti. Novinář by měl být objektivní a podávat nestranné informace. Hajo Friedrichsen prohlásil, že dobrý novinář se nespojuje se žádnou věcí - ani s dobrou.³⁶

4.1.3. Úplatky

Myslíme tím jakékoliv výhody pro novináře. Ať už to jsou dárky, poukázky, vstupenky, nebo jiné předměty, které mají ovlivnit novináře při jeho práci a následné interpretaci v médiu. Reklamní věc, jako je např. kniha nebo jiné věci, novinář přijmout může, větší a dražší věci už ne. Mohlo by to být bráno jako úplatek a novinář by mohl být ovlivněn při své práci.

4.1.4. Klamání

Je dalším prohřeškem novináře. Myslíme tím klam, který poukazuje na čtenáře osobně, ke kterému je text směřován. Jako příklad můžu uvést novináře, který se vydává za někoho jiného.

---

³⁶ RUSS-MOHL, S.,BAKIČOVÁ H. Komplexní průvodce praktickou žurnalistikou. 1. vyd : Praha Grada 2005. ISBN 80-247-0158-8 str. 15

4.1.5. Osobní účast ve zprávě

Projevuje se většinou ve zprávách, kterých se novinář osobně účastní a které jsou pro něj emočně vyhocené. Jde například katastrofy, účast při dopravních a jiných nehodách nebo ohrožení něčího života. Moravec v této části poukazuje na to, jestli je etické se jen dívat a dokumentovat to jako novinář, nebo jako člověk pomoci.

4.1.6. Plagiátorství

Nejběžnější definice pro tento pojem je přebírání cizích textů, jejich částí a námětů za své originální dílo. Takové chování je v tomto oboru nepřipustné. Každý novinář by měl respektovat autorský zákon. Moravec cituje ve svém díle literárního kritika Wilsona Miznera:

"Když opisuješ od jednoho autora, je to plagiát; když opisuješ od mnoha, je to rešerše.

" 37

4.2. Média a etika v kodexech

Žurnalistika se ve své činnosti opírá o právo na svobodu projevu. Jak v jiných odvětvích, tak i v žurnalistice existují samoregulační normy, které mají za hlavní znak dobrovolnost.

4.2.1. Vznik etických kodexů v České republice

Před rokem 1989 byli pracovníci médií zvyklí na totalitní režim, a proto jakákoliv omezení byla po roce 1989 velmi kritizována. Díky tomu byla přeměna systému médií už od samého začátku bez myšlenky na samoregulaci, nebyla zde ani myšlenka na etické problémy novinářů. Po revoluci novináři chápali toto smýšlení jako omezování médií a svobody slova. Tu považovali za hlavní a nejdůležitější princip ve své práci. Až první polovina devadesátých let 20. století byla dobou, kdy se začalo otevřeně mluvit o společenské odpovědnosti novinářů. Česká televize stojí zřejmě za první myšlenkou o regulaci médií. 27. září roku 1995 schválila Rada České televize Kodex České televize.

---

³⁷ MORAVEC, V. a spol. 10 let v českých médiích. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-925-9, str. 53

Obsah se týkal pravidel tvorby televizního programu. Kodex ukazoval na odpovědnost novináře při práci, neutralitu a objektivitu ve zprávách.

V úvodu je obsaženo:

Etické zásady by měly být uplatňovány všemi novináři v celé Evropě. Vzhledem k nedostatku právní úpravy a pozitivních tradic v této oblasti v České republice považujeme za velmi důležité respektovat uvedené zásady při výrobě a vysílání pořadů v České televizi. ³⁸

Kodex obsahoval usnesení, co je a není přijatelné, ale novináři si uvědomovali, že nemůžou měnit pravidla, hlavně v pasážích o násilí. O tři roky později byl v naší republice přijat Etický kodex novináře.

V roce 1994 byla v Praze Evropská konference o politice hromadných sdělovacích prostředků. Na této konferenci byla přijata ministry zúčastněných států samoregulace kodexem. Kodexy chování novinářů se snaží všemožnými způsoby sladit práva novinářů se svobodnými občany tak, aby nedocházelo ke konfliktům a novináři nesli odpovědnost za svou činnost.

Většina českých deníků začala používat etické kodexy po roce 2000. Už v roce 1998 se časopis Týden stal v tomto ohledu průkopníkem. 5. října 1998 zveřejnil svůj první etický kodex, který měl šest stránek.

4.2.2. Smysl etických kodexů

Formy, jakou jsou psané texty v médiích, ale i etika, ukazují kvalitu jejich práce. Pravidla přijatá kolektivně ukazují společné principy. Etické kodexy můžou složit jako odrazový můstek pro rozhodování, a tím udržují morálku. Kodexy můžou mít různé podoby, protože nikde není psané, jak mají přesně vypadat a co mají obsahovat. Jejich smyslem je tvorba odpovědnosti.

---

³⁸ MORAVEC, V. a spol. 10 let v českých médiích. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-925-9, str. 54

5. REGULACE TELEVIZNÍHO VYSÍLÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICCE

Etika médií obsahuje dvě základní složky. První z nich je osobní zodpovědnost novinářů a novinářek, tedy jejich morální kodex, kvalita vzdělání a respekt k firemní kultuře, druhou částí je institucionalizovaná etika, tedy etické kodexy přijímané organizacemi. Institucionalizovaná etika je brána lépe než tvrdá etika. Díky tomu se tyto etické normy prosazují snadněji. V některých zemích bylo mnohem dříve samoregulačně zavedeno informační značení pořadů a další limity, jako je násilí a sex, než bylo zavedeno do zákonů. Autoregulace je právě mnohem levnější, nepřidělavá tak práci státním orgánům ani soudům. Pokud autoregulace dobře funguje, pak omezuje regulaci ze strany státu.

Na dodržování uvedených povinností mediálních vysílatelů dohlíží několik regulačních orgánů. Ty jsou zřízeny státem a jsou uvedeny v zákonech.

Nejdůležitějšími orgány, které se zabývají médii, jsou:

- zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi,
- zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu,
- zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání.

Regulační orgán v České republice je:

- Rada pro rozhlasové a televizní vysílání.

Regulační orgány, které dohlíží na plnění úkolů veřejné služby, jsou:

- Rada České televize
- Rada Českého rozhlasu.³⁹

---

³⁹ KUBÁLKOVÁ P. a WENNERHOLM ČÁSLAVSKÁ T. *Gender, média a reklama*. 1. vyd. Praha: otevřená společnost, o.p.s., 2009. ISBN 978-80-87110-15-7, str.15 -16

5.1. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání je orgán, který vykonává zákonnou správu nad původním i převzatým televizním a rozhlasovým vysílání. Dohlíží na zachování a rozvoj plurality programové nabídky a informací ve vysílání. Jejím úkolem je dohlížet na nezávislost, co se týká obsahu. To vše je zaznamenáno v zákoně č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání.

Rada se skládá ze třinácti členů. Členové jsou jmenováni a odvoláváni předsedou vlády na návrh Poslanecké sněmovny. Do funkce člena nemůže být jmenována osoba, která už po dvě období za sebou vykonávala tuto funkci. Funkce je veřejná a každý člen má nárok na plat. Členové nesmí vykonávat ještě jinou funkci v politických stranách nebo hnutích.⁴⁰

Rada přiděluje a odebírá licence na vysílání, v případě nedodržení uděluje pokutu. Důležitou funkcí je také vytváření zásad státní politiky České republiky ve vztahu k vysílání a koncepci jeho rozvoje. Rada dohlíží na obsah vysílání jednotlivých médií.

Dalšími kompetencemi jsou:

- dohled na zachování a rozvoj plurality programové skladby a informací ve vysílání,
- monitoring obsahu televizního a rozhlasového vysílání,
- stanovování programů a služeb, které souvisejí přímo s těmito programy. Ty mají být šířené prostřednictvím komunikačních sítí pro televizní a rozhlasové vysílání. Rada přezkoumává, jestli je potřeba šířit tyto programy i nadále a dává Českému telekomunikačnímu úřadu závazná stanoviska na uložení nebo zrušení jejich povinného šíření,
- právo dávat vládě a orgánům státní správy svá stanoviska a požadovat po nich spolupráci ve věcech vysílání. Orgány státní správy a vláda jsou si povinni vyžádat si o názor Rady a spolupracovat s ní.

Rada pro televizní a rozhlasové vysílání má velký vliv na regulaci obsahu vysílaného v médiích, jak u veřejnoprávních tak i soukromých sektorů. V její moci je také vzdělávání novinářů a novinářek. Rozpočet Rady na rok 2012 byl 53 430 Kč.

---

⁴⁰ KUBÁLKOVÁ P. a WENNERHOLM ČÁSLAVSKÁ T. *Gender, média a reklama*. 1. vyd. Praha: otevřená společnost, o.p.s., 2009. ISBN 978-80-87110-15-7, str. 16-17.

5.1.1. Rada České televize

Dohlíží na plnění úkolů veřejné služby a na dodržování zásad, které vyplývají z etického kodexu České televize.

Rada má patnáct členů, kteří jsou voleni a odvoláváni Poslaneckou sněmovnou. Návrhy na kandidáty mohou předkládat neziskové organizace, skupiny, které představují zaměstnanecké, náboženské, odborové, sociální, vzdělávací, vědecké, regionální, kulturní a ekologické zájmy. Rada by měla být složena tak, aby její členové zastávali politické, sociální, kulturní a regionální proudy. Její členové jsou voleni na šest let, každé dva roky se jedna třetina obmění. Poslanecká sněmovna pak tajně vybírá z nominací jejich členy. Návrhy kandidátů předkládají Poslanecké sněmovně organizace a sdružení. Členství je veřejné a jejich členové za funkci pobírají určitou odměnu.

Ředitel České televize vede radu, je za ni odpovědný. Součástí zákona o České televizi je požadavek, aby televize měla etický kodex. O něm se v této práci budu zmiňovat podrobněji.⁴¹

5.1.2. Rada Českého rozhlasu

Rada Českého rozhlasu je orgán, který uplatňuje právo veřejnosti na kontrolu tvorby a šíření programů v Českém rozhlasu. Není ovšem součástí Českého rozhlasu.

Je tvořena devíti členy, kteří jsou voleni na šest let. Po dvou letech se jedna třetina obmění. Členové rady jsou voleni a odvoláváni Poslaneckou sněmovnou. Návrh na kandidáty předkládají organizace a sdružení.⁴²

---

⁴¹ KUBÁLKOVÁ P. a WENNERHOLM ČÁSLAVSKÁ T. *Gender, média a reklama*. 1. vyd. Praha: otevřená společnost, o.p.s., 2009. ISBN 978-80-87110-15-7, str. 18 -21

⁴² KUBÁLKOVÁ P. a WENNERHOLM ČÁSLAVSKÁ T. *Gender, média a reklama*. 1. vyd. Praha: otevřená společnost, o.p.s., 2009. ISBN 978-80-87110-15-7, str. 21

6. VZNIK A VÝVOJ ČESKÉ TELEVIZE

6.1. Vznik televizního vysílání u nás

Začátkem třicátých let 20. století bylo v Československu mnoho lidí, kteří se zabývali televizí, jak teoretickou, tak i experimentální stránkou. V novinách pravidelně vycházely články o televizi v zahraničí. Obsahovaly i technické údaje o výrobě amatérské televize. Ty umožňovaly příjem experimentálního vysílání mechanické televize z přijímačů v Londýně a Berlíně. Všichni tyto nadšenci pracovali každý zvlášť a navzájem si nevyměňovali informace.

Nejdůležitější jména této doby byla: František Pilát, Antonín Radba, František Švadlena, Matias Färber, Gustav Mahler.

Právě Gustav Mahler společně s Františkem Burdou sestrojil jeden z prvních televizních přijímačů. Postupem doby se tato skupina lidí už od sebe neizolovala a začala se scházet ve sdružení, jako byl Československý radiosvaz a Československý radioklub. V této době nebyl ještě takový tlak na to, aby bylo zavedeno televizní vysílání, ale byl tlak na to, aby byly experimenty v oblasti televize podporovány státem.

V roce 1934 se konal Pražský vzorkový veletrh, kde se mohla poprvé veřejnost seznámit s televizním vysíláním. V prosinci tohoto roku vznikla komise, která měla za úkol zmapovat stav rozvoje televize ve světě a zvážit možnosti a navrhnout postup televize u nás. Komise se věnovala převážně vývoji v zahraničí a to, co se dělo ve vývoji tady v naší republice skoro přehlížela. Roku 1935 nastala pro průkopníky televize a radioamatéry nová doba. Londýnský a berlínský radiovysílač začaly vysílat jiné vlny, a tak museli čeští amatéři přestat vysílat. Na pokračování v experimentech z oblasti televize bylo potřeba udělat nový krok, a to sestrojil vysílací zařízení. Rozhodlo se, že bude vytvořen kompletní řetězec. Ten měl soužit k demonstraci televize a větší popularitě televize na veřejnosti. V prosinci tohoto roku sestavil doktor Jaroslav Šafránek první kompletní televizní aparaturu na vysílání a příjem signálu. 10. prosince roku 1935 měli lidé první možnost zhlédnutí tohoto zařízení v Praze na Vinohradech v Domě zemědělské osvěty.⁴³

O rok později Šafránek spolu se svými spolupracovníky odjel do Paříže, Londýna a Berlína. Chtěl tím víc prosadit svou činnost. Svě zkušenosti a znalosti vydal v knize

---

⁴³ Prehistorie [on-line]. © 2013 [cit. 2013-06-06] Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/prehistorie/>

Televise v roce 1936. Jeho dílo obsahovalo fotografie, schémata, grafy a také jeho stanovisko k problému rozvoje televize u nás.

V roce 1937 to vypadalo se vznikem televize velmi dobře. Titul České slovo otisklo 12. února zprávu, kde bylo napsáno Letos bude televize. Den nato ohlašuje Národní politika, že aparát na příjem televize bude stát kolem 15 000 Kčs. Zahájení televizního vysílání se nakonec odkládá na rok 1938. Skupina spolu s doktorem Šafránkem předvádí novinářům nový typ televizního přijímače.⁴⁴

Roku 1943 německá firma Fernseh A. G. přestěhovala část společnosti z Berlína do továrny v Dolní Smržovce. Tato firma měla velký vliv ve 30. letech minulého století na rozvoji televizní techniky v Evropě. Za války ale plnila úkoly vojenského charakteru. V továrně se také pracovalo na zařízeních pro televizní přenos map, snímání filmů a přenos obrazů mezi osobami, které telefonují. Někteří zaměstnanci se začali neoficiálně zabývat problematikou, která souvisela s poválečným zaváděním televizního vysílání. Po druhé světové válce podnik ve Smržovce zase začíná pracovat a mění název na Televid. Na pověření ministerstva obrany začíná spolupracovat naše země s touto firmou. V červenci se ale podniku ujímá vojenská sovětská správa jako vojenské kořisti a obsazuje ji. I ministerstvo obchodu se o firmu začíná zajímat a pověřilo doktora Šafránka její správou. Ministerstvo chtělo krokem zabránit tomu, aby si Sověti odvezli veškeré zařízení. Nabídlo jim, že se o Televid hospodářsky postará. Koncem roku 1945 vymizely všechny stroje a vybavení z fabriky do vagonů, které je dovezli do SSSR. Co se jim nepodařilo odvézt, tak raději rozbili.

Během války byl do Tanvaldu přestěhován berlínský podnik Zentralstelle für Röhrenforschung, který se zabýval vývojem a výzkumem elektronek. Po válce tu zůstalo nějaké vybavení spolu s německými pracovníky. Ti byli během času převedeni pod českou vojenskou správu. Na tomto místě byla zřízena pobočka Vojenského technického ústavu. Jeho vedení bylo rozhodnuté, že převezme dohled nad pracemi v oblasti televizní techniky. Chtělo získat dobrým tým pracovníků, kteří by byli schopni řešit úkoly spojené s armádou.

---

⁴⁴ Prehistorie [on-line]. © 2013 [cit. 2013-06-06] Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/prehistorie/>

Roku 1948 rozhodla pobočka Vojenského technického ústavu, že pozve novináře a veřejnost, aby se podívali na jejich vývoj. Prvnímu předvedení televize došlo ve stejném roce na Mezinárodní výstavě rozhlasu pořádané na místě, kde dnes stojí Parkhotel. Dalším významným úspěchem bylo zajištění přenosu z Všesokolského sletu v roce 1948. Zařízení tvořily tři kamery, synchronizátor, režijní a kontrolní zařízení a pro zvukový doprovod.

Přes slíbený start televizního vysílání byly skoro zastaveny roce 1949 jeho kroky. Zařízení bylo převezeno z Tanvaldu do Ústavu rozhlasové techniky v Praze, kam přešli i všichni pracovníci z Tanvaldu. I přes nepříznivé okolnosti se Československý rozhlas nevzdává myšlenky na televizní vysílání. V roce 1951 vybírá menší skupinu dobrých pracovníků, aby sestavili televizní studio v Praze. V polovině roku 1952 nastává obrát. Byl zřízen Vládní výbor č. 1. Jeho úkolem bylo i dohlížet na stav televize. Je zahájen také vývoj televizního vysílače, snímacích elektronek a vývoj a příprava televizních přijímačů. Mezitím probíhají úpravy televizního studia a oprava rozhledny na Petříně, kam měl být umístěn vysílač. 1. května 1953 v osm hodin večer bylo slavnostně zahájeno pravidelné vysílání Československé televize. Tímto se naše země zařadila mezi ty, které disponují moderní televizí.

25. února 1954 bylo vysílání prohlášeno za pravidelné. Ze začátku vysílala televize jen tři dny v týdnu, v letních měsících to byly dva dny. Postupem času se pak počet vysílacích dnů rozšířil na čtyři dny, v roce 1955 na šest dní a v roce 1958 vysílala televize už celý týden.

Nadále pak začala vznikat nová televizní studia v jiných městech

- 31. 12. 1955 v Ostravě
- 3. 11. 1956 v Bratislavě
- 6. 7. 1961 v Brně
- 25. 2. 1962 v Košicích

Tím, jak se vyvíjelo televizní vysílání, začal stoupat i počet diváků. V 60. letech začala výstavba nových televizních středisek v Praze a Bratislavě. Na rozhodnutí vlády se začal vytvářet druhý program. V roce 1970 byla dokončena etapa stavby Československé televize na Kavčích horách. Ostatně tam sídlí Česká televize dodnes. 10. 5. 1970 bylo zahájeno vysílání druhého programu. O tři roky později bylo na druhém

programu zahájeno barevné vysílání. Dva roky nato první program spustil také barevné vysílání.⁴⁵

6.2. Období kolem roku 1968

Patnáct let od vzniku Československé televize se díky zrušení cenzury a zábran ohledně vysílání svobodných myšlenek televize ocitla dosud v neznámé situaci. Televizní noviny byly díky těmto změnám více zaměřeny na komentář událostí. *Důležitým signálem k divákům, že se atmosféra začíná měnit i v televizi, se stal únorový rozhovor šéfredaktora Televizních novin Kamila Wintra s novým předsedou Svazu spisovatelů Eduardem Goldstückerem.*⁴⁶ Druhým překvapením byl přímý přenos ze schůze komunistů v Jednotném zemědělském družstvu v Horoměřicích.

V prvních dnech okupace sehrál Československý rozhlas a Československá televize velkou roli. Pomohly s uklidňováním atmosféry a tím zabránily srážkám mezi civilisty a vojáky. Také okupaci zkritizovaly a podpořily politickou reprezentaci v čele s Alexandrem Dubečkem.

Televize přijala v srpnu 1968 Moskevský protokol. To pro ni znamenalo konec její nejvýznamnější kapitoly v historii. Podmínky moskevského protokolu:

- televize měla zcela sloužit věci socialismu,
- zastavení antisocialistických a antisovětských opatření v tisku, rozhlase a televizi.⁴⁷

Při plnění kádrových opatřeních byli jako první odvoláni ze sdělovacích prostředků ředitelé televize a rozhlasu. Z Československého rozhlasu byl odvolán ředitel Zdeněk Hejzlara a z Československé televize ředitel Jiří Pelikán. Televizní zpravodajství nezůstalo beze změn. Někteří zaměstnanci byli nuceni odejít. Změnily se i koncepce zpravodajských programů. Byla zrušena i studia v Ostravě a Brně, protože nebylo možné zajistit koordinaci, a tím bylo znemožněno zodpovídání za vysílání.

Vláda společně s Ústřední správou spojů a vedením televize připravovala na uklidnění situace obnovení televizního vysílání. 4. září 1968 bylo zahájeno vysílání z pražského studia. Sklidilo obrovský úspěch. Dodržování Moskevského protokolu přijel

---

⁴⁵ Prehistorie [on-line]. © 2013 [cit. 2013-06-06] Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/prehistorie/>

⁴⁶ Leden-srpen [on-line]. © 2013 [cit. 2013-02-21] Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/1968-1969/1968/publicistika-a-dokument-leden-srpen/>

⁴⁷ Období 1968-1969 [on-line]. © 2013 [cit. 2013-06-06] Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/1968-1969/>

zkontrolovat náměstek ministerstva zahraničí. Kritizoval vládu za to, že zaměstnanci médií, kteří se zabývali antisovětskou a antisocialistickou propagandou jsou pořád ve stejných pozicích ve svém zaměstnání, a tím pádem jsou tato média „kádrově zaneřáděna“. Snažil se přese všechno zachovat předokupační kurs, ale i tak docházelo ve vysílání ke změnám. Z obrazovek vymizely publicistické pořady.

Vláda vyjádřila uznání pracovníkům rozhlasu a spojů za jejich vysílání v době těsně po vstupu vojsk. »Kolektivu pracovníků Čs. televize v českých zemích« byla 23. září 1968 dokonce udělena »Československá cena míru« za srpnové vysílání. Zatím „staří komunisté v Libni“ volali novináře před lidový tribunál a v dopise generálnímu prokurátorovi požadovali „trestní stíhání novinářů za hanobení republiky.“ Úřad pro tisk a informace zakázal sdělovacím prostředkům na tuto jejich akci reagovat.

Úřad pro tisk a informace přezdívaný „ÚTISK“ vydal „doporučení“, podle kterého novináři nesměli publikovat:

- *nic, co by mohlo vyznít jako kritika SSSR a dalších čtyř socialistických států,*
- *nic, co by mohlo ohrozit KSČ, bezpečnost a armádu“.*

Bylo zakázáno „uveřejňovat články napadající cizí vojenské jednotky na našem území“ a nesměly být používány termíny „okupant, okupace a neutralita“. Úřad pro tisk a informace také zakázal uveřejňovat informace týkající se dílčího i celkového zhodnocení škod způsobených vojenským obsazením, případně pobytem cizích vojsk v naší zemi. Přitom sovětská propaganda v tiskovině Zprávy, kterou vydávala rada při spojeneckých vojscích, zdůrazňovala nezbytnost přátelské pomoci proti hrozící kontrarevoluci a zatracovala celý polednový vývoj Pražského jara.⁴⁸

Redaktoři televizního zpravodajství nedbali na doporučení vlády. Jezdili do továren, kde natáčeli rozhovory s lidmi. To však nezůstalo bez odezvy a skalní komunisté posílali do televize dopisy. Komunistická strana Československa okamžitě zakázala politickou publicistiku a televize se mohla věnovat jen oficiálním stanoviskům. Byl vydán zákaz zveřejňování výroků vedoucích představitelů státu, filmové a fotografické záběry a zvukové záznamy z jejich vystoupení, jakož i publicistické zpracování jejich občanského a soukromého života. Častěji byly stahovány nepohodlné pořady z televizního programu.

---

⁴⁸ Srpen-prosinec [on-line]. © 2013 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/1968-1969/1968/srpen-prosinec/>

V rámci zlepšení vztahů uložila vláda zmocněnci pro televizi, aby přezkoumal, jak se plní dohody mezi Československou televizí a televizemi socialistických zemí a aby pozval do Prahy představitele Sovětské televize k jednáním o vzájemných vztazích.⁴⁹

Až v listopadu začala fungovat cenzura v médiích. *Hlavní sekretář programu Aleš Poledne o tom dopisem informoval Úřad pro tisk a informace: „Od 1. listopadu 1968 [jsme] pověřili s. Oldřicha Holíčka a s. Iasona Urbana funkcí odpovědných redaktorů, kteří budou v úzké spolupráci s Úřadem pro tisk a informaci prověřovat publicistické a zpravodajské pořady Čs. televise a odpovídat za to, že tyto pořady nebudou v rozporu se směrnicemi Vašeho úřadu.“⁵⁰* V té době byli televizní novináři vystaveni útokům různých anonymů, ale i komunistů. Cenzura pomalu došla i na uměleckou stránku televize. Začalo se mluvit o nové programové koncepci

6.3. Srpen 1968

Ve středu 21. srpna 1968 se připravovaly materiály pro zvláštní vysílání. Moderátorka hlavní redakce televizních novin Kamila Moučková zahájila v osm hodin večer vysílání. Lidé byli informováni o vstupu okupačních vojsk do naší země. Zprávy byly doplněné obrázky a filmovými dokumenty z okupace Prahy. Lidé byli také vyzváni, aby zachovali klid a nepřišli do konfliktu s okupanty. Studio v Brně a v Ostravě bylo připraveno převzít vysílání v případě, že by bylo přerušeno vysílání z objektu Měšťanské besedy a ze studia Skaut. Během mimořádného vysílání chtěl i prezident Ludvík Svoboda promluvit k občanům. Po nějaké době dostali zaměstnanci v Měšťanské budově zprávu, že vojska jedou k nim. Než vojska dorazila do objektu, zaměstnanci vypožili všechnu signalizační identifikaci, a tak to vypadalo, že jsou stroje odpojené. Tímto krokem zůstalo pracoviště dále v provozu pro odbavení vysílání ze studia Skaut. Vysílání bylo připravené převzít druhé studio v Ostravě. Toto opatření umožnilo odbavení televizního signálu na vstup vysílače, i když byl objekt Měšťanské budovy obsazen. Zaměstnanci byli vyváděni okupanty do bufetu v přízemí. Odbavovací pracoviště bylo stále v provozu a nesmělo být ponecháno bez dozoru. Kvůli tomuto problému mohli v budově zůstat dva zaměstnanci, kteří na to dohlíželi. Okupantům se

---

⁴⁹ Srpen-prosinec [on-line]. © 2013 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/1968-1969/1968/srpen-prosinec/>

⁵⁰ Srpen-prosinec [on-line]. © 2013 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/1968-1969/1968/srpen-prosinec/>

vymluvili na to, že v budově musí zůstat nějaký dozor na rozvod plynu, vody a elektrické energie. Po nějakém čase se pracoviště podařilo vypnout. Z projekce byl vyndán film, který se tajně přenesl z objektu ven a dopravil se do prozatímního vysílacího studia v Tesle V Hloubětíně.

Ráno 22. srpna 1968 pracovník Československé televize opustil objekt a ještě jednomu se podařilo zůstat ve vrátnici. Tam bylo právě po celou dobu zachycováno telefonické spojení Československou televizí s celou republikou. Další čas ukázal, jak strategický byl tento spoj na vrátnici. Bylo rozhodnuto, že zaměstnanec bude na vrátnici ponechán, aby:

- udržoval spojení se štáby s provizorními vysílacími pracovišti a ostatními spolupracujícími složkami programového a technického zajištění vysílání,
- časově koordinoval provoz vysílačů, zejména vysílače Buková hora a vysílače ve Výzkumném ústavu sdělovací techniky,
- prostřednictvím Elektrárenského dispečinku napětovými rázy soustavně přerušoval okupantské rozhlasové relace z vysílače Cukrák.
- udržovat spojení prostřednictvím veřejné telefonní sítě a sítě ČSD s Alenou Kejhovou, která zajišťovala předávání filmových materiálů z okupovaného Československa⁵¹.

6.3.1. Přípravy na opatření vysílání z provizorních studií

Za brzkého rána 22. srpna 1968 se konala porada o tom, jakým způsobem pokračovat v televizním vysílání. Pracovníci byli seznámeni se situací a tím, že Československá televize chce za každou cenu pokračovat ve vysílání z provizorních pracovišť. Mobilní technika byla zabavena okupantskými vojáky, jedinou variantou bylo umístění zdrojů obrazového a zvukového signálu vedle vlastního vysílače.

Přesun jednotlivých zařízení na určitá místa vyžadovalo dobře naplánovat cestu, aby je okupanti nezahlédli a nezmařili tím všechnu jejich snahu. Vše vyžadovalo cesty oklikou a dobrý doprovod. Následující úkoly byly plněny:

- co nejrychleji přemístit zařízení mimo objekt přenosové techniky a nechat v objektu jen službu údržby,

---

⁵¹ Zahájení vysílání ČST v mimořádných podmínkách [on-line]. © 2013 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/1968-1969/televize-v-srpnu-1968/zahajeni-vysilani-cst-v-mimoradnych-podminkach/>

- vyřadit synchronizátory z provozu kompletních vysílacích soustav,
- poslat přenosové vozy, kamerové řetězy a zdroje obrazového a zvukového signálu na vytipovaná pracoviště, která sloužila jako provizorní vysílací zařízení
- navázat spojení s pracovníky Správy spojů s příslušnými výzkumnými ústavy i průmyslem k získání vysílačů, vybrat další vhodná místa k provizornímu vysílání,
- zahájit činnost koordinačního pracoviště.

6.3.2. Provizorní vysílání Československé televize

Cukrák⁵²

Dva kamerové vozy se vydaly z Vladislavské ulice k vysílači Cukrák. Cestou je naštěstí nekontrovaly žádné hlídky. Instalace kamer, zvukové a obrazové techniky proběhla hladce a bez potíží. Provizorní studio tak bylo připravené k vysílání. Před jedenáctou hodinou se začalo. Pracovníci vysílače informovali o posledních událostech a vyzvali občany, aby jednali s klidem a rozvahou. Po několika minutách lidé u vysílače dostali oznámení, že okupantská vojska jedou k nim. Vysílání tak bylo ukončeno pouhých 45 minut po zahájení. Posádky vysílače byly přinuceny pod hrozbou samopalů vypnout vysílače. Těsně před opuštěním přenosových vozů byly synchronizátory vyřazeny z provozu pomocí přeskupením desek pomocných strojů.

Na spuštění prvního přímého přenosu z provizorního vysílače Cukrák se podílely tyto osoby:

Josef Verner, Miloš Živec, Lubomír Havelka, Ing. Miloš Endler, Petr Šmíd, Josef Pelíšek, Vladimír Zvelebil, M. Podhorecký, Přemysl Prokop, Boh. Toningr, Tomislav Neklan, Oldřich Čičatka, Pavel a Libuše Vantuchovi a Vladimír Liška.⁵³

⁵² Leden-srpen [on-line]. © 2013 [cit. 2013-06-06]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/1968-1969/1969/leden-srpen/>

⁵³ Zahájení vysílání ČST v mimořádných podmínkách [on-line]. © 2013 [cit. 2013-06-06]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/1968-1969/televize-v-srpnu-1968/zahajeni-vysilani-cst-v-mimoradnych-podminkach/>

Tesla Hloubětín⁵⁴

Inženýři Vladimír Kroupa a Ota Suchý, pracovníci Výzkumném ústavu rozhlasu a televize, přemýšleli, co proti okupantům podniknout. Napadla je myšlenka, že by mohl výzkumný ústav sloužit jako provizorní vysílací pracoviště. V ústavu měli pár kanceláří, z jedné udělali studio, které mělo stejný vzhled jako studio Skaut. Na pozadí byla mapa republiky. Moderátoři ze studia Skaut se tam přesunuli a začali vysílat. Vysílání bylo zahájeno ve dvě hodiny odpoledne. O nějaký čas později přijel přenosový vůz, pomocí něj se mohly do vysílání zařadit i nějaké filmové záběry z okupace. Vedle zpravodajství se také ve vysílání uskutečnily besedy s lidmi z veřejného života. Panovaly obavy, že by vysílače mohly být zaměřeny a vysílání by tak mohlo být přerušeno, a tak se se vysílání kolem dvanácté hodiny rušilo. Z obav bylo i druhý den vyklizeno vysílací studio.

Klet' ⁵⁵

Tato skupina lidí měla za úkol vytvořit provizorní vysílací studio přímo u vysílače. Měla zajistit vysílání pro občany republiky a také do sousedního Rakouska. Tím by umožnila odvysílání televizních reportáží z okupace Prahy přes Rakousko do OSN. Členové skupiny byli Alena Kejhová, Ladislav Vakerman a Jiří Pelíšek. Po příjezdu televizních komentátorů bylo zahájeno nepravidelné vysílání ve dvouhodinových intervalech. Na televizním vysílači Krašov došlo ke střelbě a poškození antény a vysílače. To vystrašilo pracovníky vysílače na Kleti, ale nakonec se ve vysílání i přesto pokračovalo. Bohužel 26. srpna byl vysílač opuštěn, těsně předtím, než ho obsadila okupantská vojska. Pracovníci televize, jejich obličeje se vryly do pamětí, museli opustit zemi. Programoví zaměstnanci projednávali možnosti vysílání z Rakouska. To bohužel nevyšlo. Řada pracovníků z Kleti byla vyslýchána StB. Ta měla seznamy všech osob, které se na tomto vysílání podílely.

---

⁵⁴ Leden-srpen [on-line]. © 2013 [cit. 2013-06-06]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/1968-1969/1969/leden-srpen/>

⁵⁵ Leden-srpen [on-line]. © 2013 [cit. 2013-06-06]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/1968-1969/1969/leden-srpen/>

Televizní středisko Kavčí hory⁵⁶

21. srpna 1968 byly převezeny vysílací vozy do rozestavěného televizního střediska na Kavčích horách. O den později byl přenosový vůz zamaskován a bylo vytvořeno televizní provizorní studio. Po jednání a souhlasu byl na Kavčí hory převezen vysílač z Tesly Hloubětín. Cestou do rozestavěného televizního střediska míjeli hlídky se samopaly a tanky. Doprovod byl i několikrát kontrolován, avšak nikdo na nic nepřišel. Štítky od vysílače byly psané azbukou, tak vojáci nevěděli, co vezou. Vysílač byl úspěšně dopraven a dán do objektu v suterénu vedle výškové budovy. Jeho anténní systém byl vyvěšen v nejvyšším bodě této budovy. Během velmi krátkého času pracovníci Tesly nainstalovali, oživili a uvedli do provozu vysílač. Už ve večerních hodinách bylo zahájeno vysílání. Obsahovalo rozhovory, besedy se známými lidmi. Nedaleko staveniště na Kavčích horách bylo hřiště, které využívalo ruské vojsko jako přistávací plochu pro vrtulník. Tam na střeše u vysílače byla hlídka, která posílala informace o pohybu vojsk do přenosového vozu. Aby okupanti měli co nejmenší možnost zaměřit vysílač, používali jen krátké relace s nepravidelnými pauzami. Provoz tohoto vysílače byl ukončen v době, kdy se naše delegace vrátila z Moskvy.

6.4. Rok 1989

Společnost v této době už neměla sílu vstřebat brutální potlačení demonstrace. To vše kvůli nenaplněným slibům o politických a hospodářských reformách a z potlačování lidských práv. Centrum Prahy bylo zaplněno lidmi, studenty, kteří vyhlásili stávkou. K nim se přidali i herci. Televize zpočátku o těchto událostech mlčela. Až ve večerních novinách uvedla zprávu o smrti jednoho studenta. Později vystoupil v televizi předseda vlády, který uklidňoval lid.

20. listopadu nabraly události rychlý spád. Začalo fungovat Občanské fórum, u sochy sv. Václava se začali scházet studenti. Zaměstnanci televize se sešli a požadovali objektivní zpravodajství, stažení některých redaktorů a přímý přenos z demonstrace. Sepsali petici a chtěli, aby byla uveřejněna v Televizních novinách. Československá televize ji ale nezveřejnila a označila ji za protisocialistický pamflet. Diváci tak v televizi opět viděli jen jednostranné zpravodajství. Nakonec byla petice

---

⁵⁶ Leden-srpen [on-line]. © 2013 [cit. 2013-06-06]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/1968-1969/1969/leden-srpen/>

zveřejněna. Způsob, jakým byla představena lidem, se zaměstnancům televize nelíbil. Ti se sešli a žádali nápravu, jinak se chtěli účastnit generální stávky.

Pod tlakem zaměstnanců přinesly konečně Televizní noviny objektivní zprávy. Zpravodajství tak bylo vyvážené a televize konečně srovnala krok se společenským děním. V garážích přenosové techniky nový ředitel ČST 30. listopadu oznámil shromážděným pracovníkům, že televize přestala být ideovým nástrojem jedné politické strany.⁵⁷

6.4.1. Rok 1993 až současnost

„Česká televize vznikla k 1. 1. 1992 podle zákona o České televizi (zákon č. 483/1991 Sb.) jako televizní služba veřejnosti České republiky“⁵⁸.

Při vzniku České televize nebyly vyřešeny některé otázky týkající se její činnosti. Zejména otázky okruhů vysílání a její financování. Majetek České televize byl převeden z Československé televize. I mnozí pracovníky přešli do České televize. Její struktura měla základy z Československé televize. Tu vytvořili její zaměstnanci z řad bývalých zaměstnanců ČST. Česká televize přinášela velkou změnu ve vztazích mezi řízením programu, vlastní tvorbou, výrobou a ekonomickými hledisky. V tu dobu se konalo výběrové řízení na generálního ředitele České televize. Hlásilo se 38 uchazečů. 1. března roku 1992 jmenovala rada generálním ředitelem České televize Iva Mathého.

První rok působení Československé televize se stal posledním rokem československé federace. Čím více se blížil zánik federace, tím více se řešila otázka, na kterých okruzích by měla Česká televize vysílat. Zákon o rozhlasovém a televizním vysílání povoluje jen dva okruhy. 1. leden 1993 vzniká nová koncepce programů pro Českou televizi. Nové programy byly pojmenovány ČT1 (dříve ČTV), ČT2 (dříve F1) ČT3 (dříve OK3). Česká televize uvolnila jeden ze dvou vysílacích okruhů, které měla. Na druhém okruhu začala vysílat televize 3. února 1992 soukromá stanice TV NOVA.

Základním zdrojem financí České televize je televizní poplatky, jejichž výše je v dnešní době 135 Kč. Sazba poplatku je stanovena zákonem o rozhlasových a televizních poplatcích, ve srovnání se zahraničím je velmi nízký.

---

⁵⁷ Rok 1969 [on-line]. © 2013 [cit. 2013-06-06]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/1968-1969/1969/kalendarium/>

⁵⁸ Vznik a první kroky [on-line]. © 2013 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceska-televize-od-r-1993/vznik-a-prvni-kroky/>

Rok 1997 bylo pro Českou televizi důležitým. Funkční období generálního ředitele uplynulo a nastal čas zvolit si nového. 4. února 1998 se stal novým generálním ředitelem Jakub Puchalský. Ten provedl po svém nástupu do funkce obnovu nejvyššího vedení televize. Spousta pracovníků dostala výpověď a na jejich místa přišli noví. Někteří z nich neměli skoro vůbec žádné zkušenosti s prací v televizi. I nadále docházelo k organizačním změnám. Ideu vedení České televize o vývoji programu, zvyšování efektivity, finanční transparentnosti a vytváření soudržnosti organizační struktury představil koncem roku 1998 dokument Česká televize na prahu třetího tisíciletí o cílech ČT v následujících dvou letech.⁵⁹ Rada České televize dávala oporu generálnímu řediteli. Avšak v roce 1999 jí došla trpělivost a konstatovala, že vedení České televize projevilo nerozhodnost v koncepci změn, nebylo schopno vysvětlit své záměry. Rada požádala ředitele o dosazení funkce programového ředitele. Generální ředitel bral rozhodnutí rady jako nepřiměřené a žádal o hlasování o důvěře. Nakonec Jakub Puchalský podal rezignaci.

6.5. Krize v České televizi

Příčinou krize bylo to, že se Rada České televize rozhodla vyhlásit konkurz na generálního ředitele jen se sedmidenní lhůtou. Pouze za jeden den rozhodla Rada České televize o tom, kdo se stane novým generálním ředitelem.⁶⁰ Byl jím jmenován Jiří Hodač. Někteří zaměstnanci i veřejnost brali tento krok jako unáhlený a nesouhlasili s ním. Mezi jmenováním vznikla občanská iniciativa, která sepsala petici. V ní byla uvedena i výzva k odvolání Rady ČT. Rada s tímto návrhem nesouhlasila. Česká televize se stává obětí vnitropolitické rovnováhy. Její činnost a potřeby by naopak měly být posuzovány kladně a z odborných hledisek. Zaměstnanci televize zažili Hodačovo vedení zpravodajství, a tak nechtěli, aby byl generálním ředitelem. Jiří Hodač jmenoval novou ředitelku zpravodajství Janu Bobošíkovou, Zaměstnanci nechtěli Bobošíkové uznat její funkci z důvodů spojení s ODS. Na příkaz ředitele nebyli pouštěni do velína České televize. To vše vyvolalo velmi bouřlivou reakci. Redaktoři zpravodajství o tom informovali v Událostech a Večerníku veřejnost.

Generální ředitel Jiří Hodač 4. ledna 2001 zkolaboval a do své funkce se už nevrátil. Za pár dní poté rezignoval. Za jeho působení v televizi odešlo několika členů

---

⁵⁹ Období 1998–1999 [on-line]. © 2013 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceska-televize-od-r-1993/obdobi-1998-1999/>

⁶⁰ Krize [on-line]. © 2013 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceska-televize-od-r-1993/krize/>

vedení. V době jeho nemoci ho zastupovala Věra Valterová. V polovině ledna tohoto roku byla odvolána Poslaneckou sněmovnou Rada České televize. Poslanecká sněmovna také schválila některé novely v zákoně o České televizi. „*Novelizovaný zákon mj. umožnil Poslanecké sněmovně neprodleně zvolit prozatímního ředitele a změnil kritizovanou proceduru volby Rady ČT.*“⁶¹

6.6. BBC

BBC je veřejnoprávní rozhlasová a televizní společnost ve Velké Británii. Její vysílání je jak rozhlasové, tak i televizní. BBC vysílá po celé zemi, i do zahraničí. Založena byla v roce 1922 jako British Broadcasting Company. Od roku 1927 se její název změnil na British Broadcasting Corporation. Tento rok byl také rokem, kdy se ze soukromé společnosti stala veřejnoprávní, a to díky tehdejšímu šéfredaktorovi Johnu Reithovi. To byla změna, která z BBC udělala společnost nezávislou na zisku. Zisk, jak je známo, ovlivňuje výběr a zavádí cenzuru médií. Z obsahů se odstraňují složité a nudné informace i přesto, že pro ostatní lidi jsou důležité. BBC v roce 1927 podepsala královskou listinu, kde stálo, že z BBC je veřejná služba, určila organizační strukturu a způsob financování. Peníze společnost získává z několika zdrojů. Prvním zdrojem jsou příspěvky od obyvatel, druhým státní dotace. Jako příklad můžeme uvést BBC World, které je financováno výhradně ministerstvem zahraničí. Tato stanice je známá po celém světě hlavně díky kvalitnímu zpravodajství. BBC byla první stanicí v zemi. Postupem času si BBC vydobyla na obchodnících i na vládě nestrannost, ohled na menšiny a respekt k rozhlasovému vysílání, protože je to důležitá složka jak zpravodajství, tak i kultury.

Velký rozmach a hlavně prestiž získala stanice za druhé světové války. Televize začala vysílat do všech zemí i přesto, že byla zavedena cenzura. Vysílala i v německém jazyce. Vše bylo dokonalé a takový přístup má BBC dodnes. Dalším velkým zlomem, co jí přineslo úspěch, byl přenos ze svatby princezny Alžběty a vévody z Edinburghu. V polovině 20. století měla BBC konkurenci. První evropskou komerční televizí byla Independent TV.

---

⁶¹ Krize [on-line]. © 2013 [cit. 2013-06-06]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceska-televize-od-r-1993/krize/>

BBC má dva hlavní kanály. První kanál je zábavný a na druhém stanice vysílá náročnější programy. Kromě toho má i další kanály, které jsou zaměřeny na různá témata nebo posluchače. Šestnáct televizních programů je určeno pro vysílání do zahraničí. Ani tato stanice se neobešla bez nějakých skandálů. V roce 2003 anglický expert na biologické zbraně spáchal na základě jejího vysílání sebevraždu. Byl podezřelý z toho, že zkresluje informace a kvůli tomu byl Irák obsazen vojáky. Vyšetřování tohoto skandálu se vleklo dlouhou dobu, až nakonec musel odstoupit generální ředitel a dozorčí rada.⁶²

BBC je v mnoha britských očích uznávaným a respektovaným médiem, které přispívá k rozvoji kultury a demokracie. Británie BBC považuje jako nepostradatelné médium. I přesto se však britská veřejnoprávní televize dostala do několika situací, které ohrožily legitimitu její existence a důvěru v její kvalitu a nezávislost jejich služeb. V několika případech byla obviňována z podléhání politickému tlaku. Jako příklad můžu uvést neodvysílatelnou hru z osmdesátých let o Falklandské válce. Tlak na jejího autora, aby upravit pasáže stavící vládu do nepříznivého světla.

Stanice BBC:⁶³

- BBC One je nejsledovanějším kanálem této stanice. Můžeme ho přirovnat k ČT1.
- BBC Two se specializuje na pořady, které jsou nějak zaměřené. Vysílají se zde naučné a zábavní pořady pro děti, dokumenty.
- BBC Three je stanice, která je zaměřená na mladší generaci do 35 let. Zaměřuje se na různé seriály, sitcomy a i reality show.
- BBC Four vysílá pořady pro intelektuálně zaměřené diváky. Vysílají se tam dokumenty, divadelní přestavení ale i zpravodajství.
- BBC News je zpravodajský kanál, ze kterého vychází naše ČT24.
- BBC Parliament je parlamentní kanál.
- BBC HD je kanál, který vysílá ve vysoké kvalitě.
- BBC Alba, kanál pro Skotsko, který vysílá v gaelštině.
- CBBC je kanál zaměřený na děti ve věku od 6 do 12 let.

---

⁶² History. [online]. © 2011 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/history/0/>

⁶³ BBC: vzor digitální české televize [online]. © 2011 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/milan-fridrich.php?itemid=13226>

- CBeebies je také kanál pro děti, ale liší se věkem do 6 let.

Ohledně rozhlasových stanic můžeme zmínit třeba:

- BBC Radio 1Xtra
- BBC Radio 2
- BBC Radio 3
- BBC Radio 4
- BBC Radio 4 Extra
- BBC Radio 5 Live a mnoho dalších.

7. SROVNÁNÍ ETICKÉHO KODEXU ČESKÉ TELEVIZE A BBC

7.1. Etické kodex České televize a BBC

V této části se budeme věnovat etickým kodexům České televize a BBC. Česká televize se řadí mezi veřejnoprávní stejně jako i BBC. Největší rozdíl mezi těmito televizními stanicemi je ten, že BBC je mnohem větší než Česká televize. BBC má mnohem více kanálů. Některé z nich vysílají i do zahraničí. Česká televize vysílá jen v českém jazyce. ⁶⁴

Etický kodex České televize je rozdělen do několika článků, které mají ještě další kapitoly:

1. Divák – občan na prvním místě
2. Zvláštní pozornost dětskému divákovi
3. Poplatník televizního poplatku – veřejný vztah
4. Tvůrce – základní předpoklad úspěchu
5. Péče o informace ze zpravodajství a aktuální publicistice
6. Diskusní pořady a pluralita
7. Otázky náboženství a etiky
8. Umělecké pořady a vkus
9. Jazykový projev
10. Vzdělávací a osvětové pořady
11. Zábavní pořady
12. Sportovní vysílání
13. Zákaz diskriminace
14. Presumpce nevinny
15. Respekt k soukromí
16. Pravidla při natáčení
  - a. Ochrana zdroje a původu informace
  - b. Skrytá kamera nebo mikrofon
  - c. Reportážní legenda
  - d. Účinkující a kompars

---

⁶⁴ Základní informace o ČT [on-line]. © 2013 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/zakladni-informace-o-ct/>

- e. Natáčení s dětmi (nezletilými)
  - f. Zacházení se zvířaty
  - g. Natáčení v zahraničí
  - h. Nestandardní podmínky
17. Zobrazování
- a. ⁶⁵Násilí
  - b. Oběti
  - c. Nahoty a sexuálně explicitního chování
  - d. Užití archivních záběrů
  - e. Počítačové grafika
18. Živé vysílání
19. Kritické situace
20. Charitativní a dobročinná činnost
21. Komerční části programu
22. Sřet zájmů
23. Česká televize jako instituce
24. Péče o archivní fond
25. Základní pravidla hospodaření
26. Žaloby a správní řízení

Kodex BBC je rozdělen do devatenácti kapitol, které jsou nazvané:

1. redakční hodnoty BBC
2. Obecné pokyny
3. Přesnost
4. Neustrannost a názorová rozmanitost
5. Spravedlnost, přispěvatelé a svolení
6. Soukromí
7. Kriminalita a antisociální chování
8. Ublížení a trestný čin
9. Děti
10. Politika a veřejná politika

---

⁶⁵ ⁶⁵ Kodex České televize-zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. 1. vyd.: Česká televize 2003. ISBN 80-85005-46-8, str. 1

11. Válka, teror a mimořádné události
12. Víra
13. Redakční jednotnost a nezávislost
14. Vnější vztahy
15. Začlenění diváků
16. Zákon
17. Odpovědnost
18. Vysílací kodex

Zmíněné kapitoly mají ještě několik podkapitol.

7.2. Česká televize

*„Přijetím Kodexu si Česká televize stanovila zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání závazné pro Českou televizi a její pracovníky.“*⁶⁶

Cílem televize je podávat veřejnosti informace, kritické reflexe, uměleckou a zábavní tvorbu. Přispívá také ke svobodě slova a myšlení. Nesmíme ještě zapomenout, že také vzdělává, to je další důležitá funkce.

Porušení Kodexu České televize se považuje za porušení pracovní kázně. Motivem tohoto dokumentu bylo to, aby se přispělo k rozvoji veřejné služby, kterou poskytuje Česká televize. Kodex má být pro zaměstnance jakýmsi vodítkem při jejich plnění pracovních povinností. Má také pomoci při řešení konfliktů.⁶⁷

Televizi je povinna si zakládat na tom, aby její práce byla otevřená, nestranná a hlavně nezávislá. Je také nutné, aby stála na straně lidské důstojnosti, na straně lidských práv a svobod. Lidé, kteří se vytváří programy České televize, musejí splňovat nejen odborné požadavky, ale také i mravní.

*„Pro Kodex je nejvyšším a nepominutelným kritériem, k němuž zavazuje humanistická tradice v tomto nejširším smyslu, respekt k lidské důstojnosti založený na úctě k veškerým projevům existence.“*⁶⁸

---

⁶⁶ Kodex České televize-zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. 1. vyd.: Česká televize 2003. ISBN 80-85005-46-8, str. 3

⁶⁷ Kodex České televize-zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. 1. vyd.: Česká televize 2003. ISBN 80-85005-46-8, str. 3

⁶⁸ Kodex České televize-zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. 1. vyd.: Česká televize 2003. ISBN 80-85005-46-8, str. 5

7.2.1. Etický panel České televize

V poslední části etického kodexu České televize je zmínka o Etickém panelu. Je to poradní orgán generálního ředitele České televize. Jeho náplní je rozhodovat o pořadech, které jsou vysílány a jsou v rozporu s etikou televize. Etický panel se skládá z pěti členů, kteří se schází jednou za měsíc. Každý případ projednávají a nakonec stanoví svůj názor.

Vznik etického panelu se datuje rokem 2004. Jeho první zasedání bylo 28. května 2004. Členové panelu byli:

prof. JUDr. Petr Hajn, DrSc.
prof. RNDr. Helena Illnerová, DrSc.
Ing. František Jobovský
Mgr. Jiří Peňás
Zdeněk Velíšek

Dnešními členy panelu jsou:

PhDr. Nikolaj Savický, Ph.D.
Zdeněk Velíšek
Prof. Ing. Richard Hindls, CSc., dr. h. c.
Prof. RNDr. Václav Pačes, DrSc.⁶⁹

7.3. British Broadcasting Corporation

V zahraničí jsou veřejnoprávní označována jako „seriózní“. Nabízejí velmi podobná sdělení, která jsou často ze stejných zdrojů. BBC ve Velké Británii čerpá ze tří zpravodajských agentur a Česká televize a Český rozhlas především z vlastní sítě korespondentů a ČTK.

BBC se snaží, aby její práce byla co nejpřesnější a podala informaci co nejvíce objektivně a pravdivě. V jejím kodexu je zmíněno, že přesnost je často více než to, jak získat co nejvíce informací. Pracovníci BBC zvažují všechny informace, jak se k nim dobrali, a jestli jsou relevantní. Zaměstnanci čerpají informace z dobrých zdrojů, na

---

⁶⁹ Etický panel [on-line]. © 2013 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/eticky-panel/>

základě pádných důkazů o tom, že informace jsou pravdivé. Chtějí podávat informace upřímně a otevřeně. Snaží se být spravedliví a objektivní. Za žádnou cenu by neměli vyjadřovat ve své práci svůj vlastní názor a jejich postavení k dané události. BBC není závislá na státu, takže se diváci nemusí obávat toho, že by v televizi mohli slyšet podporu například nějaké strany.

Kodex BBC nemá normativní charakter, ale obsahuje věci, které naopak kodex České televize nemá. O tom se budu zmiňovat v další části práce. Jeho účelem je prakticky vymezit hodnoty, etický rámec a směr jednání. Hlavní, na čem si zakládá, je důvěryhodnost. Zaměstnanci udržují pravidelné konzultace se svými nadřízenými. Pracovníci mají být poctiví a ohleduplní, a to ve vztahu k publiku, k jiným osobám a pořadům, které jsou založeny na poctivém a otevřeném jednání. Diváci, kteří sledují jejich pořady, by neměli být manipulováni. Měli by být informováni, o jaký pořad se jedná, jaký je jeho žánr a zaměření.⁷⁰

7.4. Výčet obsahu kodexů

Jak můžeme na první pohled vidět podle rozdělení etických kodexů, je zřejmé, že Kodex BBC je obsáhlejší. Nemusí to ovšem znamenat, že Česká televize má kodex horší nebo že obsahuje méně důležitých věcí. Už z výše uvedených kapitol je vidět, že kodexy mají některé části stejné. Vyplývá to i z toho, že obě televize jsou veřejnoprávní, tím pádem mají stejné podmínky a některá pravidla.

V první řadě každý z etických kodexů jako první píše o tom, že je nejdůležitější psát a divákovi podávat objektivní zpravodajství podložené několika – nejméně dvěma – zdroji.

7.4.1. Děti

Hlavním cílem České televize je přistupovat k dětskému divákovi tak, aby ho vzdělávala, pomohla mu objevovat nové věci, poznat svět. Pro tento účel Česká televize přizpůsobuje charakter vysílání a skladbu programů. Důležité je, že když vybranými programy dětské diváky nezaujme, tím svůj cíl nenaplní.

---

⁷⁰ BBC: vzor digitální české televize [online]. © 2011 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/milan-fridrich.php?itemid=13226>

Česká televize je jediným stálým producentem v naší zemi, který vytváří programy pomáhající dětem se vzdělávat a poznávat svět. Délka dětských programů je daná odborníky, kteří doporučují, jak dlouho můžou děti sledovat televizi. Televize má také svoji speciální linku, na kterou se můžou rodiče obrátit v případě, že potřebují poradit o vlivu vysílaných pořadů na děti.

Další, co Česká televize splňuje, je to, že propojuje při tvorbě programů soužití zdravých dětí se zdravotně postiženými. Česká televize hledí na to, aby v komparsu při natáčení programů po děti byli zdravé děti, tak i děti s postižením. Dalším bodem uvedeným v Kodexu České televize je to, že je povinna napomáhat národnostní a etnické toleranci. Při natáčení programů zapojuje všechny děti bez ohledu na rasu, národnost či etnikum.⁷¹

V komerčních pauzách mezi dětskými programy je televize povinna zařadit takové upoutávky na své vlastní programy, které nemají nepříznivý vliv na výchovu a vývoj dítěte. I v reklamních blocích musí dbát na to, aby ani reklama neovlivňovala nepříznivě dětské diváky v jejich vývoji.

Nezletilé děti jsou obsazovány do různých natáčení programů, filmů i seriálů. Jejich souhlas nebo schválení s natáčením většinou dávají jejich zákonní zástupci. Jsou ale i výjimky, kde samy děti jsou schopny posoudit svou způsobilost při natáčení v závislosti na svém stupni rozumových a volních schopností. Při natáčení nesmí být na děti vyvíjen nátlak ani nepřímý, který by mohl vyplývat z prostředí. Česká televize nemá dovoleno vystavovat dětské herci jakékoliv manipulaci. Televize se musí postarat o to, aby na dětech nebylo pácháno psychické a fyzické násilí. Natáčení se musí přizpůsobit tak, aby to nemělo vliv na jejich vývoj.⁷²

BBC si v kodexu dává za cíl, že nebude vysílat materiály, které by mohly vážně narušit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí. Pozoruje předěl mezi tím, co je vhodné a co není vhodné pro děti ve vysílání. Jejich programy jsou označeny tak, aby rodiče mohli sami posoudit, jestli vysílané programy jsou pro děti vhodné.

Sama sobě pokládá otázky, jaké je složení publika a jaký podíl na něm mají děti v době školy, víkendů a svátků. Zmiňuje i to, že určité části Velké Británie mají prázdniny v jinou dobu. Další otázka, kterou si klade, je, zda má být náročnější obsah řádně

---

⁷¹ Kodex České televize – zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. 1. vyd.: Česká televize 2003. ISBN 80-85005-46-8, str. 10

⁷² Kodex České televize – zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. 1. vyd.: Česká televize 2003. ISBN 80-85005-46-8, str. 31-34

označen. Programy, které jsou nevhodné pro děti, musí být pečlivě naplánované ve vysílání. Tyto programy by neměly být vysílány hned po skončení programů pro děti. BBC očekává, že i rodiče rozhodují, zda jsou programy vhodné pro jejich ratolesti. Programy vysílané mezi 5. a 21. hodinou by měly být vhodné pro dospělé publikum, ale také i pro děti. Po překročení této časové hranice se program označuje tím, že nejsou pro dětské a mladistvé diváky. Takové programy by mohly pro děti obsahovat nevhodné záběry, které by mohly negativně ovlivnit jejich vývoj.

7.4.2. Kritické situace

Česká televize i BBC musí divákům zprostředkovávat informace o mimořádných událostech, které mohou ohrožovat občany na životech. Mezi takové události můžeme zařadit třeba válečné konflikty, zemětřesení, tsunami, násilné střety, technologické nebo dopravní havárie. Prostor, který je věnován těmto kritickým situacím, se řídí podle jeho vážnosti dopadů na lidstvo. Česká televize nebude přikládat velký význam jiným událostem, které nemají takový dopad jako tyto mimořádné situace.

V případě ohrožení bezpečnosti obyvatel, majetku a zdraví je Česká televize povinna svým vysíláním pomáhat lidem k záchraně jejich životů a majetku, a to až do doby, než se kritická situace zlepší. Ve zpravodajství o takovýchto událostech je nezbytné, aby televize dál situaci sledovala a přinášela lidem nové poznatky a fakta, jak se vše vyvíjí. Musí také informovat o dopadech, jaké může událost ještě mít.

Způsob, jakým to moderátor oznámí lidem, musí být věcný a bez jakýchkoliv emocí moderátora. Televize je povinna o kritických situacích informovat rychle, stručně a výstižně. Nesmí je využívat ke zvýšení sledovanosti nebo ke zviditelňování redaktorů. Komentář nesmí v lidech vyvolat paniku.⁷³

V případě válečných konfliktů nesmí Česká televize zapomenout věnovat humanitárním otázkám, např. jak zacházet s civilním obyvatelstvem a uprchlíky bez ohledu na to, na jaké straně jsou.

Když je štáb na místě kritické situace jako první, je nutné, aby dal zraněným lidem první pomoc. V přítomnosti lékařů jim nesmí v jeho činnosti překážet v záchraně životů

---

⁷³ Kodex České televize – zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. 1. vyd.: Česká televize 2003. ISBN 80-85005-46-8, str. 35-36

zraněných lidí. Členové štábu jsou povinni dbát na svoji bezpečnost a v případě ohrožení života mají přednost vyhledání úkrytu před natáčením.⁷⁴

BBC při válečných konfliktech musí podat lidem pravdu o tom, co se děje. Lidé očekávají, že jim zprávy o tom, co se děje, pomůžou uvědomit si vážnost situace. Reportéři musí být citliví a nesmějí vykazovat navenek žádné emoce. Redakční zásady, které musí zaměstnanci dodržovat:

- Zprávy by měly být podané za normálních okolností. Měly by být jasné zdroje.
- Musí být sděleno, jestli jsou zprávy cenzurované nebo neúplné.
- Tón zpráv je stejně důležitý jako jejich podání.
- Musí se respektovat lidská důstojnost.

Nejdůležitějším úkolem je zůstat objektivní, záleží na divákovi, jak si zprávu o nějaké události přebere. Jejich další povinností je nahlásit policii cokoli o terorismu. Tato povinnost je zavedena od roku 2000. To má napomoc v prevenci spáchání teroristického činu a případné zadržení osob, které tento čin měly spáchat.

V této části se také zmiňuje Kodex o tom, že když samotné BBC dostane dopis, e-mail nebo jiným způsobem nějakou výhružku, je nutné, aby to ihned předala příslušným orgánům.

V případě únosu osob musí mít zaměstnanci na mysli to, že jaké zprávy odvysílají v televizi, tak to může sám únosce vidět. Mohlo by se stát, že to, co se odvysílalo v televizi, by mohlo únosci pomoci jeho činu.

Demonstrace, nepokoje a vzpoury jsou jedny z důležitých částí zpravodajství. Štáb, který pracuje na takovýchto akcích, by měl být seznámen s tím, že může dojít k ohrožení samotných reportérů a pracovníků štábu.

7.4.3. Soukromí

Česká televize musí respektovat lidské soukromí a každý z nás má právo svobodně se rozhodnout, co ze svého soukromí uveřejní pro ostatní. Pokud může soukromé počínání ovlivnit věci veřejného mínění, může pracovník televize po zvážení všech okolností o tom informovat.

---

⁷⁴ Kodex České televize – zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. 1. vyd.: Česká televize 2003. ISBN 80-85005-46-8, str. 36

Obrazové a zvukové materiály, které byly natočeny na prahu domu, bytu nebo kanceláře se v televizi nesmí hned odvysílat. Musí nejdříve počkat na souhlas osoby, která takové právo má. Existuje výjimka, kde reportér nemusí čekat na souhlas s vysíláním, a to za předpokladu, že by informace byly vážného veřejného zájmu.

„Podobný postup musí dodržovat pracovníci televize při rozhodování o pořízení a uveřejnění nahrávek telefonických rozhovorů do okamžiku, než se respondent dozví identitu redaktora a důvod, proč se na něj obrací.“⁷⁵

Televize nesmí v živém vysílání pouštět telefonické rozhovory, na kterých se předem nedohodla a účastníci o nich nebyli dopředu informováni. Také není možné, aby se vstupovalo v živém vysílání do soukromí bez dřívějšího souhlasu.

Česká televize má právo natáčet nebo nahrávat bez vědomí zúčastněných osob v několika případech. Může použít skrytou kameru nebo mikrofon pro zpracování, které se týká veřejného zájmu. Můžou použít materiál, který má být natočen se skrytou kamerou nebo mikrofonem a který nejde získat jinak, ani při vynaložení největšího úsilí. Tyto materiály musí být použity pro zpravodajské nebo publicistické účely. Při používání skryté kamery nebo mikrofonu je nezbytné dodržovat omezení k ochraně soukromí. Část reportáže natočená skrytou kamerou se při vysílání musí vztahovat přímo k tématu reportáže. Česká televize musí zabezpečit nahrávku tak, aby se nemohla nijak zneužít. O použití skryté kamery nebo mikrofonu rozhoduje v České televizi šéfredaktor dané redakce. Divák musí být dopředu informován o použití skryté kamery nebo mikrofonu.

Televize může používat skrytou kameru a mikrofon při natáčení zábavních a uměleckých pořadů, pokud nedojde k zásahu do osobních práv natáčených osob. V tomto případě k použití takových materiálů je nutné mít souhlas od natáčené osoby se zveřejněním. Pracovníkům televize je dovoleno natáčet obrazové a zvukové materiály na veřejných místech. Při zařazení ilustračních záběrů do pořadu se musí vyloučit zobrazení určitých osob způsobem, aby diváci neměli klamavý dojem spojitosti těchto osob s tématem. Tyto záběry musí být v televizi označeny jako ilustrační.⁷⁶

BBC nesmí porušovat soukromí lidí kdekoli na světě. Zaměstnanci mají právo na svobodu projevu a slova, ale musí zároveň respektovat soukromí dotazovaných osob. Chování v soukromí, osobní korespondence a konverzace by neměly být uveřejněny,

---

⁷⁵ Kodex české televize – zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. 1. vyd.: Česká televize 2003. ISBN 80-85005-46-8, str. 25

⁷⁶ EDITORIAL GUIDELINES. The BBC's Values and Standards. BBC 2005

pokud to není ve veřejném zájmu. Existuje zákon, který chrání soukromí lidí a také lidská práva.

Zásady ochrany soukromí podle BBC.

„BBC seeks to:

- *Balance the public interest in freedom of expression with the legitimate expectation of privacy by individuals*
- *Balance the public interest in the full and accurate reporting of stories involving human suffering and distress with an individual's privacy and respect for their human dignity*
- *Justify intrusions into an individual's private life without consent by demonstrating a clear public interest*
- *Normally only report the private legal behaviour of public figures where broader public issues are raised either by the behaviour itself or by the consequences of its becoming widely known. The fact of publication by other media may not justify the BBC reporting it."*⁷⁷

Neexistuje žádná definice, která by přesně vymezila co je a není veřejný zájem.

Veřejný zájem není omezen:

- na odhalování a objevení zločinů a trestných činů,
- na odhalování antisociálního chování,
- na odhalování korupce a nespravedlnosti,
- zveřejňování významných nekompetencí a nedbalostí,
- chránit lidské zdraví a bezpečnost,
- zveřejňování informací, které pomáhají lidem rozhodovat se ve věcech veřejného zájmu.

---

⁷⁷ EDITORIAL GUIDELINES. The BBC's Values and Standards. BBC 2005, str.44

BBC se snaží:

- Vyvážit veřejný zájem v oblasti svobody projevu s očekáváním soukromých jedinců
- Vyvážit veřejný zájem na úplné a přesné vykazování příběhů zahrnujících lidské utrpení, strádání, soukromí jednotlivce a respektování jejich lidské důstojnosti.
- Odůvodnit vnik do soukromého života bez souhlasu prokazující jasný veřejný zájem.
- Obvykle vykazuje jen soukromé legální chování veřejných činitelů, kteří mají zjevně veřejný zájem, který se zvyšuje buď jejich samotným chováním, nebo přicházejícím důsledkem. Skutečnosti zveřejněné v jiných médiích nemusí ospravedlňovat reportáže BBC.

Kodex BBC definuje tajnou nahrávku jako využití skrytých kamer a mikrofonů. Pracovník úmyslně používá audio a videozařízení, kamery, fotoaparáty, diktafony. Skryté nahrávání u BBC musí být odůvodněno s jasným veřejným zájmem. Pro BBC je to cenný nástroj, který umožňuje zachycení důkazů nebo chování, které by jinak diváci nemohli zjistit. Tajné nahrávání používají jen v krajním případě. Zneužívání nebo nadměrné používání natočených skrytých záběrů může poškodit a znehodnotit jejich účel. Skryté nahrávání používá BBC pro tyto účely:

- jako vyšetřovací nástroj na publikování věcí veřejného zájmu, kde:
jsou jasné důkazy nebo jiné dokumenty o spáchání zločinu,
je zřejmé, že pokud by bylo porušeno ujednání ve stávající listině, které by bylo průkazné, jednalo by se o spáchání trestného činu,
je nezbytný záznam na prokázání záměru zločinu,
- v zemích mimo Velkou Británii mají jiné zákony, a tak je obtížné sehnat dobré a přesné informace o nějaké události,
- jako metodu spotřebitele, vědeckého nebo sociálního výzkumu ve veřejném zájmu, kde nejsou jiné možnosti, jak informace získat. Výsledky by měly být prezentovány přesně a spravedlivě. Identita lidí by měla být skryta,
- pro zábavné účely, kde tajné nahrávky jsou nedílnou součástí. Identita osob musí být také skrytá.

7.4.4. Odpovědnost BBC

BBC je v tom, co vysílá odpovědná svému publiku. Důvěra diváků v BBC je rozhodující část mezi nimi a samotnou BBC. Televize je ochotná přiznat chyby a zavazuje se, že bude diváky řádně informovat o událostech.

Rada guvernérů

Jsou to správci veřejného zájmu. Jejich povinnosti jsou:

- *„Approving the remit and strategy for all of the BBC’s activities*
- *Regulating the BBC on content issues, in particular impartiality and accuracy*
- *Ensuring the BBC meets its fair trading obligations*
- *Leading the series of transparent, independent reviews of BBC services, including issues raised by audience*
- *Appointing the BBC’s Director General*
- *Publishing the BBC’s Annual Report*

- *Ensuring that complaints are properly handled by the BBC (including taking appeals on editorials complaints handled by teh Editorial Complaints Unit and Divisional Director"*⁷⁸

7.4.5. Zpětná vazba a reklamace BBC

Diváci jsou srdcem všeho, co BBC dělá. Zpětná vazba je pro televizi velmi významná a přispívá ke zkvalitnění programu. BBC se zavazuje, že žádosti a stížnosti se budou řešit rychle, zdvořile a s úctou. Pro kontakt na stížnosti by měly být informace, ale pokud diváci chtějí, můžou kontaktovat přímo programového ředitele. Zaměstnanci BBC jsou odpovědní a musí na stížnost reagovat do deseti dnů.

Reklamační oddělení se zabývá závažnými obviněními pro porušování BBC pro redakční standardy. Pokud nejsou lidé spokojeni s řešením stížností, mohou se obrátit na Radu guvernérů pro reklamaci a odvolací výbor.

„The GPCC considers appeals which allege:

- *the complainant has suffered unfair treatment in a transmitted item.*
- *the complainant's privacy has been unjustifiably infringed, either in the programme or item as transmitted or in the process of making the programme or item.*

7.4.6. Živé vysílání v České televizi

Česká televize musí dávat velkou pozornost při přípravě živého vysílání. Při živém vysílání může dojít k událostem, které nikdo předem nenaplánoval a neočekával. Moderátor přenosu si musí udržet přehled nad situací a být připraven reagovat na neočekávané události a neplánované situace. Je nutné, věnovat zvláště pozornost účastníkům živého vysílání, kteří nejsou profesionálové. Pro tyto lidi to může být velmi emocionální zážitek, při kterém dochází ke zvýšené nervozitě.

---

⁷⁸ EDITORIAL GUIDELINES. The BBC's Values and Standarts. BBC 2005.

Rada guvernérů má za úkol

- Schvalovat mandát a strategie pro všechny činnosti BBC
- Regulovat obsah BBC, zejména v nestrannosti a přesnosti
- Kontrolovat aby BBC plnila všechny své závazky
- Vede řadu transparentních, nezávislých recenzí BBC služeb
- Jmenovat ředitele BBC
- Publikovat výroční zprávu
- Zajišťuje, aby všechny stížnosti na BBC byly řádně zpracovány

Pokud je to možné, Česká televize nepřipustí k účasti osobu, která by se mohla ve vysílání chovat urážlivě, vulgárně nebo by mohla být pod vlivem alkoholu nebo jiných látek. Pokud by se taková osoba projevovala v živém vysílání a televize by nemohla dostát povinností, které jsou uloženy v Kodexu, je moderátor nucen této osobě odebrat slovo. Pokud by chování překročilo únosnou míru, moderátor je povinen se od takového chování distancovat.⁷⁹

7.4.7. Akce a charita BBC

BBC je spojena se sponzoringem různých akcí jako jsou koncerty, udělování cen a exhibice. BBC spolupracuje s charitativními organizacemi, jako jsou děti v tísní. Česká televize v rámci mediálního partnerství podporuje kulturní a obecně prospěšné aktivity. Jsou to akce, které spočívají v dání prostoru pro vysílání sbírkových, osvětových a nekomerčních upoutávek. Jejich počet závisí na důležitosti, které vyplývají z poslání České televize jako veřejnoprávního média. Charitativní, humanitární a osvětové mají přednost před ostatními projekty.

Lidé, kteří mají zájem o mediální partnerství předkládají televizi žádost o vysílání. Před uzavřením smlouvy si musí televize ověřit, zde jde o nekomerční charakter projektu. Televize je povinna si vyžádat informace o personálu, finančním a organizačním zajištění, aby věděla, co může od akce očekávat a jestli je to pro ni vhodné.

Jestliže televize dostane v určitém období více žádostí o mediální partnerství, výběrová komise musí posoudit projekty, které si českou televizi vybere. Technicky i obsahově musí projekty splňovat podmínky, které má Česká televize. Nesmí vytvářet klam o jeho účelu a zaměření. Televize nesmí připustit uvádění nepravdivých a zkreslujících informací o účelu a způsobu nakládání s finančními prostředky, která jsou sebrány díky veřejné sbírce.⁸⁰

Televize má právo v odůvodněných případech darovat finanční obnos nebo materiální na humanitární pomoc lidem v tísní nebo v jiných případech. Tuto pomoc může televize poskytnout díky renomované nevládní organizaci Člověk v tísní – společnost při České televizi, o.p.s. Další možností, jak může televize pomoci je podpořit obecně prospěšné, vzdělávací, kulturní, výchovné a humanitární projekty. A to tím, že jim poskytne zvýhodněné služby. To vše musí být potvrzeno písemnou smlouvou.

---

⁷⁹ Kodex české televize – zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. 1. vyd.: Česká televize 2003. ISBN 80-85005-46-8, str. 34

⁸⁰ Kodex České televize-zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. 1. vyd.: Česká televize 2003. ISBN 80-85005-46-8, str. 37

Člověk v tísní je podporován touto televizí, která dohlíží na to, aby se statut této organizace neměnil a vše bylo podle toho, jak má být.

7.5. ČT 24 X BBC NEWS 24

ČT24 je kanál České televize, který se začal vysílat v roce 2005. Hlavním cílem této stanice je věnovat se celý den převážně zpravodajství. V dnešní době ČT24 vysílám nepřetržitě celý den a noc. Všechny její pořady jsou vysílány ve formátu 16:9. Ve spodní části obrazu televize ještě běží nepřetržitě proužek, tzv. cowl, kde se pouští aktuální zprávy. ČT 24 vysílá každou půlhodinu zprávy s předpovědí počasí. Ty trvají kolem 10 až 20 minut. Během celého dne se vysílá 6 zpravodajských relací, které trvají kolem půl hodiny. Jsou to Zprávy ve 12, Zprávy v 16, Události a Zprávy ve 23. ČT 24 vysílá ještě programy, které nejsou zaměřené jen na zpravodajství. Je to například Toulavá kamera a Objektiv. Ty se zaměřují na cestování v naší republice, ale i po celém světě. Některé programy jsou vysílány ve stejný čas jako na ČT1. Tato stanice reaguje na náhlé změny nebo náhlé události a je schopna do několika minut sestavit o tématu reportáž.

BBC News je zpravodajský kanál BBC. Studio je v Londýně, odkud vysílá nepřetržitě 24 hodin denně. Vysílání běží už od roku 1997. Tato stanice přináší každou čtvrt hodinu headlines.⁸¹ Samozřejmě také vysílá i sportovní zpravodajství.

7.6. ČT 1 X BBC One

ČT1 je první a hlavní kanál České televize. Jeho programové schéma je zaměřené na rodinu. ČT1 používá studia v Praze, Brně a Ostravě. Na tomto kanále televize vysílá jak české, tak i zahraniční filmy, seriály, zpravodajství a různé zábavní pořady a soutěže.⁸²

BBC One je hlavním kanálem stanice BBC. Můžeme ho přirovnat k naší stanici ČT1. Začala vysílat v roce 1936. Považujeme ho za první vysílací kanál na světě. Dnes je nejvíce sledovaný na světě.

---

⁸¹ Headline je stručný přehled hlavních událostí.

⁸² Základní informace o ČT [on-line]. © 2013 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/zakladni-informace-o-ct/>

7.7. Komeracionalizace a veřejnoprávní média

Největším problémem, který u veřejnoprávních médií ohrožuje demokracii je riziko komeracionalizace. Podle výročních zpráv veřejnoprávních médií můžeme usuzovat, že média tomuto tlaku zatím úspěšně odolávají. Ve svém vysílání nenabízejí jen programy, které by zvyšovaly jejich sledovanost, a přinášeli jim jen atraktivitu. Jedním z cílů veřejnoprávních médií je vzdělávat diváky. Můžeme říci, že veřejnoprávní média jsou pod velkým tlakem. Na jednostranu chtějí konkurovat soukromým televizním stanicím, aby nezůstali pozadu a jejich sledovanost byla stejná jako u soukromých televizí. Na druhu stranu veřejnoprávní média mají svázané ruce díky svému poslání a tím i ohrožuje demokracii v těchto institucích.⁸³

Komeracionalizace veřejnoprávních médií v Česku hrozí v případě, že tyto instituce se budou muset nasměrovat na ekonomické přežití. Tato situace by mohla nastat u České televize v případě, že budou nedostatečné příjmy z koncesionářských poplatků a nízkých státních dotací od státu.⁸⁴

BBC umí naplňovat funkci veřejné služby, ale na druhou stranu umí dodat obsah lidem jako atraktivní. Pro Českou televizi je BBC vzorem, díky tomu, že umí podat své informace v zajímavém podání, i když je veřejnoprávní stanicí. Nemusí jen znamenat, že když je televize veřejnoprávní stanicí, tak podání jejich zpráv musí být striktně dané a nudné. V naší republice bereme veřejnoprávní stanice za vysoce intelektuální a dané, které mají konzervativní formu.

„BBC ukazuje, že televize veřejné služby sice musí stát na hodnotách a prosazovat je, ale „hodnoty“ se musejí k lidem dostávat atraktivní vkusnou formou.“⁸⁵

BBC ukazuje, že živé vstupy, různě zaměřené pořady mohou mít atraktivní podání s pomocí moderní techniky a dobrých moderátorů.

„Když zábava, tak pořady, které se dají pro svou nespornou globální kvalitu prodat i do světa. Když nová digitální média, tak přesné cílení na skupiny obyvatel podle

---

⁸³ SÍBRT, M. Média veřejnoprávní a komerční. Kdo je „hlídacím psem“ demokracie?. *Media Tenor : Institut for media analysis* [online]. 2004 [cit. 2013-03-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.innovatio.cz/aktualne/akt.asp?kod=117>>

⁸⁴ JIRÁK, J. O účincích médií. *Metodický portál* [online]. 2005 [cit. 2013-03-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.rvp.cz/clanek/190/246>>

⁸⁵ BBC: vzor digitální české televize [online]. © 2011 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/milan-fridrich.php?itemid=13226>

vývoje technologií i společnosti, jak to dělá BBC Digital na webu, mobilech nebo v hybridních chytrých televizích.

Forma musí odpovídat době. Čím důležitější téma, tím atraktivnější formu musí mít. Veřejná služba je o hodnotách a obsahu, forma musí být taková, aby veřejná služba dosáhla odezvy, našla si diváka.

ČT vykročila v nových médiích stejnou cestou. Chce oslovit diváky na jiných digitálních platformách a využívá přitom mnohonásobně menší investice, necelých 0,5 % z celkového rozpočtu ČT. Nová média jsou přitom strategickým nenahraditelným distribučním kanálem budoucnosti.

BBC na nich začala pracovat už v roce 1996, ČT jen o několik let později. Krok se začíná srovnávat nyní díky téměř dokončené digitalizaci distribuce i obsahu televizního vysílání. A věříme, že jej zcela začneme vyrovnávat na přelomu letošního příštího roku, až se kompletně dobuduje divize ČT Nová média. Samozřejmě s ohledem na velikost a rozsah poskytovaných britských a českých služeb." ⁸⁶

7.8. Srovnání etických kodexů České televize a BBC

Během Reithova působení se BBC rychle rozrůstala a počet zaměstnanců se rychle rozrůstal, z pouhých čtyř se rozrostl až na několik stovek. V roce 1927 udělila královna první královskou chartu a BBC změnila název na British Broadcasting Corporation. Rada byla vydána královnou, ale je spravována vládou, která je do dnešní doby základní právní normou BBC. Ta definovala cíle, pravomoci a povinnosti korporace. Hlavním finančním zdrojem BBC je od počátku poplatek za vysílání.

V zahraničí označují média veřejné správy jako média seriózní. Ty většinou nabízejí velmi podobná témata sdělení, často také čerpají ze stejných zdrojů. Jednou z věcí je, že BBC ve Velké Británii čerpá ze tří zpravodajských agentur. Česká televize spolu s Českým rozhlasem čerpají zprávy z vlastních zdrojů a také z České tiskové kanceláře.

---

⁸⁶ BBC: vzor digitální české televize [online]. © 2011 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/milan-fridrich.php?itemid=13226>

Hodně zemí přijalo dlouhodobě platné normativy, které stanovují úkoly cíle pro média veřejné služby. Naplňování těchto cílů média přispívají k vytváření veřejné hodnoty.

Český přístup k normativu: „*Zákon o České televizi předjímá přijetí Kodexu, který stanovuje zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání závazné pro Českou televizi a její pracovníky. Jakkoliv tradice většinou upřednostňuje při chápání výrazu "kodex" etický rozměr a s ním spojenou určitou míru obecnosti pojmosloví i obsahu zakotvených postupů, zákon v tomto případě přijímá soubor norem, jež budou vymahatelné a tedy dostatečně určité a konkrétní.*“⁸⁷

Britský přístup k normativu je obvyklý i v dalších zemích: Charta BBC jasně a stručně formuje v obecné rovině nejdůležitějších šest cílů, které má BBC naplňovat, aby vytvářela veřejnou hodnotu.

Nejdůležitější otázkou je, jestli uvedená metodika může být využita v českém prostředí, když se na první pohled zdá být formulace normativů charty BBC a Kodexu ČT rozdílná.

Rozhodnutí, zda se normativně stanové cíle plnění úkolu veřejné služby principiálně rozcházejí, či jsou si blízké, komplikoval již dříve zmíněný odlišný přístup k tvorbě normativů:

Charta BBC vcelku jasně a stručně formuje v obecné rovině nejdůležitější cíle, které má BBC naplňovat, zatímco Kodex ČT zahrnuje normativy třech různých úrovní, aniž by byly hierarchicky rozčleněny. To znamená na:

- obecné normativy na úrovni cílů formulovaných v Chartě BBC
- konkrétní cíle a úkoly, které má ČT plnit
- relativně velmi detailní pravidla - např. zásady pro vytváření a zpracování zpravodajství

Analýza „rozdílnosti cílů a principů“ musela ještě před vzájemným srovnáním sloučit všechny normativy Kodexu (bez ohledu na jejich hierarchickou úroveň) ideově i prakticky korespondující s příslušným obecným cílem z Charty BBC do jednoho celku a až následně jej srovnávat s jeho konkrétním obsahovým vyjádřením v Chartě BBC.⁸⁸

---

⁸⁷ Kodex České televize-zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. 1. vyd.: Česká televize 2003. ISBN 80-85005-46-8, str. 3-5

⁸⁸ ČULÍK, J., PECINA, T. V hlavních zprávách: Televize. 1. vyd.: ISV 2001. ISBN 80-85866-78-1, str. 88

7.8.1. Srovnání normativně stanovených cílů, které naplňují veřejnou službu

BBC udržuje a rozvíjí informované (uvědomělé) občanství, občanskou společnost a demokracii. Službou BBC je přinášet informace a zvyšovat porozumění světu prostřednictvím přesného a nestranného zpravodajství, další informace a analýzy současných událostí a myšlenek. Dle Dohody je třeba podporovat porozumění britskému politickému systému (včetně Parlamentu a územní správy), a to i prostřednictvím vyhrazeného pokrytí parlamentních záležitostí. Je třeba požadovat, aby BBC vysílala nestranné informace o každodenním řízení v obou komorách parlamentu. BBC musí podporovat mediální gramotnost a význam zachování občanství prostřednictvím obohacení veřejné sféry, pomoc – např. titulkování, zvukový podpis nebo popis osobám se zdravotním postižením).

Česká televize poskytuje objektivní, ověřené, ve svém celku vyvážené a všestranné informace pro svobodné vytváření názorů. Česká televize přispívá k vytváření prostoru svobody slova, myšlení a tvorby, v němž může vyrůstat demokracie. Také vytváří programy a pořady tak, aby odrážely rozmanitost názorů a politických, náboženských, filozofických a uměleckých směrů, a to s cílem posílit vzájemné porozumění a toleranci a podporovat soudržnost pluralitní společnosti.

Pořadí a zařazení zpráv se řídí důležitostí dopadů na život občanů České republiky. Televize je povinna na diskusích zařadit nejen politiky, ale i také novináře, odborníky ze společenského života a řadové občany.⁸⁹

---

⁸⁹ Kodex České televize-zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. 1. vyd.: Česká televize 2003. ISBN 80-85005-46-8, str. 3-5

7.8.2. Srovnání požadavků na vyhodnocování zásahu podle britské praxe a požadavků na výsledné dopady zásahů, které jsou v kodexu České televize

Podle BBC	Podle ČT
BBC musí být univerzálně dostupným médiem schopným přinášet něco každé divácké (cílové) skupině.	ČT musí usilovat o to, aby maximum diváckých skupin našlo na obrazovce témata, která je zajímají.
Veřejnoprávní médium musí vysílat programy, které splní všechny zájmy a vkus.	Česká televize si musí být vědoma, že se jednotlivé divácké skupiny vzájemně odlišují svým kulturním a uměleckým cítěním a žánry či uměleckými směry, které upřednostňují. Povinností České televize je uspokojit pokud možno celé spektrum diváckých skupin.
Definice vysílání veřejné služby: Nezávislé konzultační komise o veřejnoprávním televizním vysílání přijatá v roce 2000 v Londýně: vysílání veřejné služby musí splňovat většinu z 11 stanovených kritérií. Sedmé kritérium přitom zní: veřejnoprávní vysílání musí obecně demonstrovat ochotu ctít tvůrčí odvahou náročné diváky. ⁹⁰	Jeden z pěti hlavních úkolů ČT je vytvářet a šířit programy, poskytování vyvážené nabídky pořadů pro všechny skupiny obyvatel se zřetelem na svobodu jejich náboženské víry a přesvědčení, kulturu, etnický nebo národnostní původ, národní totožnost, sociální původ, věk nebo pohlaví tak, aby tyto programy a pořady odrážely rozmanitost názorů a politických, náboženských, filozofických a uměleckých směrů. Televize musí brát ohled také na menšinová témata a žánry, které ostatní televize ve svém programu nemají. Česká televize musí v programu obsáhnout i pořady zaměřené na zábavu. ⁹¹

⁹⁰ EDITORIAL GUIDELINES. The BBC's Values and Standards. BBC 2005.

⁹¹ Kodex České televize-zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. 1. vyd.: Česká televize 2003. ISBN 80-85005-46-8, str. 12

ZÁVĚR

Závěrem diplomové práce bychom se ji pokusili shrnout. Média mají na nás velký vliv. Jak veřejnoprávní, tak i soukromá. Jejich vliv je značný, protože zasahují do našeho každodenního života. Chápeme je jako sociální fakt. Pozorujeme jejich existenci a vliv na nás. Další možností jak je chápat je to, že média vnímáme z obsahového a programového hlediska. Tzn., jaké informace nám podávají a čím nás v televizi pobaví. Můžeme je tedy chápat jako nějaké továrny na pobavení a informace. To, že chápeme veřejnoprávní média jako sociální fakt, je proces, který nám ukazuje propojenost médií a společnosti. Dává nám najevo jejich postavení a vnímání světa. V dnešní době žijeme v informačním světě. To nám dává podnět podněcovat hodnotu vysílaných informací a jejich vliv na společnost.

Uspořádání a vysílání informací by mělo být postaveno na etických a demokratických principech. Ty by měly zahrnovat nové trendy a poznatky, aby nedocházelo ke zjednodušování společenských konstrukcí. Ve vztahu k demokracii mají veřejnoprávní média svůj zvláštní význam. Ten je důležitý pro vytváření názorů a tím vede k diskusi odlišné skupiny. Jejich nejdůležitějším úkolem je boj proti politickým tlakům, komercializaci, stereotypizaci a tlaku trhu. Z právního hlediska je jejich poslání dobře ohlédáno. Bohužel problém je v etickém selhání zaměstnanců. Těm mnohdy chybí etické chování a profesionalita a tak tyto pravidla nedodržují.

Etické kodexy České televize a BBC jsou v mnoha věcech podobné. Mají stejné části, které obsahově spolu korespondují. Oba kodexy hodně probírají vysílání a působení vysílání na děti a mládež, co by televize neměla vysílat v době, kdy se děti mohou na televizi koukat. Další bod, který je společný, jsou zásady při živém vysílání a role moderátora při něm. Obě televizní stanice se také věnují charitě a pomáhají lidem v nouzi a těžkých chvílích. Důležitým bodem je soukromí, které by měla dodržovat každá televizní stanice. Tomuto tématu se věnují oba dva kodexy, které mají povinnost dodržovat přesně stanovené body. Obě televizní stanice jsou veřejnoprávní a je vidět, že i když každá z nich působí v jiné zemi, jejich zásady pro fungování a dodržování pravidel jsou téměř shodné. Někteří lidé mají jiný práh slušnosti a morálky. Co se někomu zdá úplně normální, druhému se může zdát naprosto nepřijatelné a nikdy by takové chování nedopustili. Nemají totiž morální a etické chování a jejich profesionalita není taková, jaká by měla být. Proto existují kodexy, které tyto rozdíly nepřijímají, a každý zaměstnanec musí dodržovat kodex společnosti, ve které pracuje.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BEDNAŘÍK P., JIRÁK J., KOPPLOVÁ B. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3028-8, str. 18

BUREŠ, R. *Základy etiky*. 1. vyd. Praha: S& M, 1991. ISBN 80-900096-5-4

ČULÍK, J., PECINA, T. *V hlavních zprávách: Televize*. 1. vyd.: ISV 2001. ISBN 80-85866-78-1

DIETER, P. *Boj o média*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0618-6

JIRÁK, J. a KOPPLOVÁ, B. *Masová média*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3

JIRÁK, J. a KOPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7

Kodex České televize-zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. 1. vyd.: Česká televize, 2003. ISBN 80-85005-46-8

KONČELÍK, J a VEČEŘA, P. a ORSÁG, P. *Dějiny českých médií 20. Století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8

KUBÁLKOVÁ P. a WENNERHOLM ČÁSLAVSKÁ T. *Gender, média a reklama*. 1. vyd. Praha: otevřená společnost, o.p.s., 2009. ISBN 978-80-87110-15-7

KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-131-X

McLUHAN, M. *Jak rozumět médiím*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 80-207-0296-2

McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 2. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5

MORAVEC, V. a spol. *10 let v českých médiích*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-925-9

MUSIL, J. *Komunikace v informační společnosti*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2007. ISBN 978-80-86723-39-6

MUSIL, J. *Úvod do sociální a masové komunikace*. 2. vyd. Praha: UJAK, 2008. ISBN 978-80-86723-44-0

MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2010. ISBN 978-80-7452-002-0

NOVÁK, O. *Historie masové komunikace*. 1. Vyd. Praha: UJAK, 2008. ISBN 978-80-86723-36-2

OSVALDOVÁ B., HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3. vyd.: Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-266-7

RUSS-MOHL, S. a BAKIČOVÁ H. *Komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. 1. vyd. Praha: Grada 2005. ISBN 80-247-0158-8

SEDLÁK, J. *Vybrané problémy ze sociální etiky*. 1. vyd. Praha: Cerm, 2005. ISBN 80-7204-336-6

THOMPSON, M. *Přehled etiky*. 1. vyd, Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-806-6

Seznam použitých internetových zdrojů

BBC: vzor digitální české televize [online]. © 2011 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z:

<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/milan-fridrich.php?itemid=13226>

JIRÁK, J. O účincích médií. *Metodický portál* [online]. 2005 [cit. 2013-03-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.rvp.cz/clanek/190/246>>.

ČT. Vše o ČT [online]. 2013 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/>

SÍBRT, M. Média veřejnoprávní a komerční. Kdo je „hlídacím psem“ demokracie?
Media Tenor: Institut for media analysis [online]. 2004 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z
WWW: <http://www.innovatio.cz/aktualne/akt.asp?kod=117>

Seznam ostatních zdrojů

EDITORIAL GUIDELINES. The BBC's Values and Standards. BBC 2005.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Vznik České televize v datech..... I
Příloha B – Televizní ředitelé..... IV

PŘÍLOHY

Příloha A – Vznik České televize v datech

1. května 1953

- zahájení pravidelného zkušebního televizního vysílání ze Studia Praha

25. února 1954

- zahájeno pravidelné televizní vysílání

11. února 1955

- první přímý televizní přenos - hokejové utkání ČSR - IF Leksand ze Zimního stadionu v Praze

31. prosince 1955

- zahájilo vysílání Studio Ostrava

1. října 1956

- zahájeno vysílání televizního zpravodajství

3. listopadu 1956

- zahájilo vysílání Studio Bratislava

1. října 1959

- zřízena Československá televize

28. ledna 1960

- založena Intervize jako součást OIRT; ČST zakládajícím členem

6. července 1961

- zahájilo vysílání Studio Brno

25. února 1962

- zahájilo vysílání Studio Košice

22. června 1964

- uspořádán 1. Mezinárodní televizní festival Zlatá Praha

21. - 28. srpna 1968

- televizní studia obsazena okupačními vojsky Varšavské smlouvy; legální vysílání probíhá z náhradních pracovišť

14. února 1970

- první barevný přenos z Mistrovství světa v lyžování ve Vysokých Tatrách

10. května 1970

- zahájeno vysílání 2. programu Čs. televize

9. května 1973

- zahájeno pravidelné barevné vysílání na 2. programu

9. května 1975

- zahájeno pravidelné barevné vysílání na 1. programu

27. září 1977

- uspořádán 1. Mezinárodní televizní festival Cena Dunaje v Bratislavě

3. ledna 1979

- zprovozněn nový objekt televizního zpravodajství na Kavčích horách

13. listopadu 1979

- zprovozněno Technické koordinační středisko Intervize v Praze na Strahově

21. - 27. listopadu 1989

- ČST se postupně vymanila z podřízení ÚV KSČ

14. května 1990

- zahájeno vysílání českého 3. programu OK 3

1. července 1991

- k tomuto datu Slovenská národní rada zřídila Slovenskou televizi

1. ledna 1992

- k tomuto datu Česká národní rada zřídila Českou televizi

2. prosince 1992

- Federální shromáždění přijalo zákon o zrušení Čs. televize (597/1992 Sb.)

31. prosince 1992

- zanikla Československá televize a federální televizní program F1

Příloha B – Televizní ředitelé

Ředitelé československé televize

Karel Kohout	1953 – 1958
Milan Krejčí	1958 – 1959
Adolf Hradecký	1.10.1959 - 31.5.1963
Jiří Pelikán	1.6.1963 – 25.9.1968
Bohumil Švec	28.9.1968 – 5.12.1968
Josef Šmídmajer	5.12.1968 – 7.8.1969
Jan Zelenka	6.8.1969 – 30.6.1989
Libor Batrla	1.7.1989 – 27.11.1989
Miroslav Pavel	27.11.1989 – 10.1.1990
Jindřich Fairaizl	11.1.1990 – 28.2.1990
Jiří Kantůrek	12.3.1990 – 31.12.1992

Ředitelé České televize

Ivo Mathé	1.1.1993 – 1.4.1998
Jakub Puchalský	1.4.1998 – 31.1.2000
Dušan Chmelfíček	1.2.2000 – 21.12.2000
George Hodač	22.12.2000 – 11.1.2001
Věra Valterová	11.1.2001 – 9.2.2001
Jiří Balvín	9.2.2001 – 27.11.2002
Petr Klimeš	27.11.2002 – 18.7.2003
Jiří Janeček	19.7.2003 – 31.8.2011
Petr Dvořák	1.10.2011 - dodnes

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Tereza Perníková

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: prezenční

Název práce: Srovnání etického kodexu České televize a BBC

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 64

Celkový počet stran příloh: 4

Počet titulů českých použitých zdrojů: 21

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 4

Počet ostatních zdrojů: 1

Vedoucí práce: RNDr. Josef Musil, CSc.